

Na osnovu člana 5. stav (1) tačka h) i člana 19. stav (1) tačka c) Zakona o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj: 75/17) i čl. 80., 81. i 248. Zakona o bankama ("Službene novine Federacije BiH", broj: 27/17), Upravni odbor Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 13.10.2017. godine donosi

ODLUKU O UPRAVLJANJU RIZIKOM LIKVIDNOSTI BANKE

I. OPĆE ODREDBE

Član 1.

Predmet odluke

- (1) Ovom odlukom propisuju se minimalni kvalitativni zahtjevi za upravljanje rizikom likvidnosti u bankama, polazeći od propisanih standarda za upravljanje rizicima u bankama, kvantitativni zahtjevi za banke u pogledu koeficijenta pokrivenosti likvidnosti i osiguranja stabilnih izvora finansiranja, te korištenje dodatnih mehanizama za praćenje i procjenu rizika likvidnosti.
- (2) Zahtjeve u pogledu izvještavanja o likvidnosti u skladu sa ovom odlukom, Agencija za bankarstvo Federacije BiH (u daljem tekstu: Agencija) će propisati posebnom odlukom o izvještavanju, uključujući propisivanje izvještajnih formi i uputstava za njihovo popunjavanje, kao i rokove za izvještavanje.
- (3) Kvantitativni zahtjevi iz stava (1) ovog člana podrazumijevaju prethodno ispunjenje svih propisanih zahtjeva banke u pogledu obavezne rezerve u skladu sa važećim propisima i svih drugih propisa i ograničenja koji se odnose na likvidnost banke i obaveze banke u skladu sa propisima za obavljanje platnog prometa u zemlji i inostranstvu.
- (4) Pored ispunjavanja zahtjeva iz stava (2) ovog člana, banka je dužna ispunjavati i sve zahtjeve drugih regulatornih institucija referentnih za likvidnost banke, odnosno sistemsku likvidnost.
- (5) Ova odluka primjenjuje se na banke sa sjedištem u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: FBiH) kojima je Agencija izdala bankarsku dozvolu.
- (6) Odredbe ove odluke banka je dužna primjenjivati na pojedinačnoj i konsolidovanoj osnovi, u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima kojim je regulisana supervizija na konsolidovanoj osnovi.
- (7) Na pitanja vezana za upravljanje rizikom likvidnosti u bankama koja nisu regulisana ovom odlukom, a regulisana su zakonom ili drugim podzakonskim aktima, primjenjivat će se odredbe tog zakona ili drugog podzakonskog akta.

Član 2.

Pojmovi

- (1) Pojmovi koji se koriste u ovoj odluci imaju sljedeća značenja:
  - a) **Izveštajna valuta** je valuta u kojoj se likvidne stavke u regulatornim izvještajnim obrascima o ispunjenju propisanih likvidnosnih zahtjeva u jedinstvenim formatima iskazuju u jedinstvenoj valuti (KM), bez obzira na njihovu stvarnu nominaciju.
  - b) **Značajna valuta** - za potrebe ove odluke, valuta koja nije izvještajna valuta iz tačke (1) ovog člana koja prelazi 5% ukupnih obaveza banke i za koju se dostavljaju odvojeni izvještaji o koeficijentu pokrivenosti likvidnosti, a u skladu sa članom 19. ove odluke.
  - c) **Izveštajni datum** je posljednji kalendarski dan izvještajnog perioda (mjeseca) za koji banka dostavlja izvještaj Agenciji.
  - d) **Radni dani** su dani od ponedjeljka do petka, osim ako koji od tih dana nije državni ili

vjerski praznik.

- e) **Profesionalni učesnik na novčanom tržištu** je finansijska institucija, penzijski fond, investicijski fond, društvo za osiguranje i društvo za reosiguranje i druga pravna lica, osim banaka, odnosno stranih banaka, koja za potrebe upravljanja vlastitim sredstvima učestvuju na novčanom tržištu na način i sa učestalošću koja je uporediva sa aktivnostima banaka, odnosno stranih banaka.
To je ono pravno lice koje svakodnevno ili često nudi obavezujuće kotacije, odnosno ponude za novčana sredstva u iznosima koji su znatni u odnosu na ukupno ostvarene volumene na novčanom tržištu, a što se utvrđuje za svako pojedinačno tržište ili ono pravno lice koje utječe na konačno formiranje cijene sredstava (ponuda/potražnja) i time mijenja cijenu slične transakcije koju banka, odnosno strana banka postiže u poslovanju sa ostalim klijentima.
- f) **Konvertibilne valute** su valute država članica G10, valute država Evropskog ekonomskog prostora (European Economic Area – EEA), koji osim država članica EU obuhvata i Island, Lihtenštajn i Norvešku.
- g) **Mehanizam raspodjele** odnosi se na mehanizam raspodjele troškova likvidnosti, koristi i rizika.
- h) **Stres** – iznenadno ili ozbiljno pogoršanje solventnosti ili likvidnosti banke zbog promjena tržišnih uslova ili idiosinkratičnih faktora (oni koji su svojstveni za banku u određenim specifičnim događajima, kao npr. korporativno restrukturiranje, statusne promjene i dr.), što može dovesti do znatnog rizika da banka neće biti u mogućnosti ispuniti obaveze koje joj dospijevaju u sljedećih 30 kalendarskih dana.
- i) **Zaštitni sloj likvidnosti** je iznos likvidne imovine koju posjeduje banka, koja se priznaje kao takva ukoliko ispunjava propisane opće zahtjeve, operativne zahtjeve i kriterije prihvatljivosti za klasifikaciju imovine prvog i drugog nivoa u skladu sa odredbama iz ove odluke.
- j) **Likvidna imovina nivoa 1** (engl. Extremely High Quality Liquid Asset) je prenosiva imovina izuzetno visoke likvidnosti i kreditne kvalitete (u daljem tekstu: EHQLA), u koju se može uključiti samo imovina utvrđena u članu 25. ove odluke.
- k) **Likvidna imovina nivoa 2** (engl. High Quality Liquid Asset) je prenosiva imovina visoke likvidnosti i kreditne kvalitete (u daljem tekstu: HQLA). Likvidna imovina nivoa 2 se dijeli na imovinu nivoa 2a i imovinu nivoa 2b, u skladu sa čl. 26.i 27. ove odluke.
- l) **Neto likvidnosni odliv** je iznos koji se dobiva odbijanjem likvidnosnih priliva od likvidnosnih odliva banke, u skladu sa članom 30. ove odluke.
- m) **Zahtjev za pokriće imovine** je omjer imovine i obaveza koji je za potrebe kreditnog poboljšanja određen nacionalnim pravom države članice ili treće zemlje u odnosu na pokrivena obveznice.
- n) **Depoziti stanovništva** (engl. retail depoziti) - obaveze banke prema fizičkom licu ili malom i srednjem društvu, pri čemu bi malo i srednje društvo ispunjavalo uslove za kategorizaciju izloženosti prema stanovništvu kada banka primjenjuje standardizovani pristup i pri čemu ukupni depoziti takvog malog i srednjeg preduzeća ili društva na grupnoj osnovi ne prelaze 250 hiljada KM.
- o) **Lično investicijsko društvo** (u daljem tekstu: LID) - društvo ili uzajamni fond čiji je vlasnik, odnosno stvarni korisnik fizičko lice ili grupa usko povezanih fizičkih lica, koje je osnovano isključivo radi upravljanja bogatstvom vlasnika i koje ne obavlja druge komercijalne, sektorske ili profesionalne aktivnosti. Cilj LID-a može uključivati druge pomoćne aktivnosti, poput odvajanja imovine vlasnika od imovine trgovačkih društava, olakšavanje prijenosa imovine unutar porodice ili sprečavanje podjele imovine nakon smrti člana porodice, pod uslovom da su one povezane sa glavnim ciljem upravljanja bogatstvom vlasnika.
- p) **Maržni krediti** – za potrebe ove odluke znače kolateralizirane kredite klijentima (krediti

- osigurani vrijednosnim papirima) kako bi se zauzela nova pozicija trgovanja.
- q) **ILAAP** (engl. Internal Liquidity Adequacy Assessment Process) – interni proces procjene adekvatnosti likvidnosti, koji uključuje strategije, politike, procese i sisteme za utvrđivanje, mjerenje i praćenje rizika likvidnosti, te upravljanje tokom odgovarajućeg perioda, uključujući i unutardnevno, kako bi se osiguralo da banke održavaju odgovarajuće nivoe zaštitnih slojeva likvidnosti.
  - r) **Neopterećena imovina** – u svrhu općih zahtjeva za likvidnu imovinu iz člana 22. ove odluke, imovina je neopterećena ako banka ne podliježe nikakvom pravnom, ugovornom, regulatornom ili drugom ograničenju koje joj onemogućuje unovčavanje, prodaju, prijenos, ustupanje te imovine ili općenito raspolaganje istom direktnom prodajom na aktivnom tržištu ili repo ugovorom u narednih 30 kalendarskih dana.
  - s) **Raspoloživo stabilno finansiranje** (engl. Available stable funding – u daljem tekstu: ASF) predstavlja dio kapitala i obaveza banke čija pouzdanost se očekuje tokom vremenskog perioda uključenog u koeficijent neto stabilnog finansiranja (engl. Net Stable Funding Ratio – u daljnjem tekstu: NSFR), a što je period do jedne godine.
  - t) **Potrebno stabilno finansiranje** (engl. Required stable funding – u daljem tekstu: RSF) funkcija je karakteristika likvidnosti pojedinačne banke i preostalih rokova dospijeca različitih stavki njene aktive, kao i vanbilansnih izloženosti banke.
- (2) Ostali pojmovi koji nisu definirani ovim članom, a koriste se u ovoj odluci, imaju značenja u skladu sa zakonskim odredbama i drugim podzakonskim propisima.

II. MINIMALNI KVALITATIVNI ZAHTEJEVI ZA UPRAVLJANJE RIZIKOM LIKVIDNOSTI (ILAAP)

Član 3.

Opći zahtjevi

- (1) Pored propisanih općih standarda u procesu upravljanja rizicima i posebnih standarda u upravljanju rizikom likvidnosti, banka je dužna ispuniti minimalne kvalitativne zahtjeve za upravljanje rizikom likvidnosti, koji su detaljnije propisani odredbama čl. 3. do 16. ove odluke.
- (2) Kvalitativni zahtjevi iz stava (1) ovog člana odnose se na obavezu banke da uspostavi primjerene strategije, politike, procedure, procese i sisteme za identifikaciju, mjerenje i praćenje rizika likvidnosti, te upravljanje tim rizikom tokom odgovarajućeg perioda, uključujući i upravljanje na dnevnoj, odnosno unutardnevnoj osnovi, kako bi se osiguralo da banka održava odgovarajući nivo i strukturu zaštitnog sloja likvidnosti (ILAAP).
- (3) Zahtjevi iz st. (1) i (2) ovog člana, koje je banka dužna uspostaviti i provoditi, smatraju se primjerenim ako ispunjavaju sljedeće uslove:
  - a) srazmjerni su složenosti i obimu poslovanja banke, rizičnom profilu banke i utvrđenoj sklonosti banke ka preuzimanju rizika;
  - b) osiguravaju kontinuirano i sveobuhvatno upravljanje rizikom likvidnosti tokom odgovarajućeg perioda, uključujući i upravljanje likvidnošću na dnevnoj, odnosno unutardnevnoj osnovi;
  - c) osiguravaju održavanje odgovarajućeg nivoa zaštite likvidnosti;
  - d) prilagođeni su poslovnim linijama, valutama, poslovnoj mreži banke, klijentima banke i dr.;
  - e) na adekvatan način uključuju mehanizam raspodjele pri internom određivanju cijena proizvoda, odnosno usluga banke.
- (4) Banka je dužna odrediti toleranciju izloženosti riziku likvidnosti u obliku nivoa izloženosti riziku likvidnosti kojeg je spremna preuzeti i koji mora omogućiti da banka upravlja svojom likvidnošću u uobičajenim okolnostima, tako da je u stanju podnijeti i stresni period. O utvrđenoj toleranciji izloženosti riziku likvidnosti potrebno je blagovremeno obavijestiti sve

relevantne poslovne linije u banci, osiguravajući dostupnost ove obavijesti zaposlenicima uključenim u proces preuzimanja, odnosno upravljanja rizikom likvidnosti u banci.

- (5) Uzimajući u obzir vrstu, obim i složenost poslovanja, te ciljeve utvrđene strategijom poslovanja, banka je dužna odrediti profil rizičnosti u pogledu rizika likvidnosti, kako bi se osiguralo stabilno poslovanje banke, odnosno efektivan i efikasan proces upravljanja rizicima, kao sastavni dio sveobuhvatnog, pouzdanog i efikasnog sistema internog upravljanja bankom.

Član 4.

Strategije, politike, procesi i sistemi za upravljanje rizikom likvidnosti banke

- (1) Strategija upravljanja rizikom likvidnosti treba da bude usklađena sa propisanim regulatornim zahtjevima, te sveobuhvatnom strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima u banci i treba minimalno obuhvatiti definiranje ciljeva i principa u preuzimanju rizika likvidnosti i upravljanja istim.
- (2) Politike, procedure i ostali interni akti banke za upravljanje rizikom likvidnosti, pored propisanih zahtjeva za upravljanje rizicima u bankama, moraju minimalno obuhvatiti i sljedeće:
- a) održavanje propisanih pokazatelja likvidnosti banke;
  - b) strukturu imovine i obaveza, kao i pretpostavke o likvidnosti i utrživosti imovine banke;
  - c) identifikovanje izvora rizika likvidnosti, uključujući i rizike likvidnosti koji mogu proizaći iz novih proizvoda, finansijskih instrumenata, odnosno novih poslovnih aktivnosti banke;
  - d) sistem izvještavanja o riziku likvidnosti;
  - e) postupke u poslovanju sa stranim valutama, uključujući i praćenje valutne strukture imovine i obaveza i pojedinačno praćenje valuta koje imaju značajan utjecaj na ukupnu likvidnost banke, te analizu međusobne konvertibilnosti stranih valuta;
  - f) mjerenje i praćenje neto novčanih tokova, uključujući i unutarnevno upravljanje likvidnošću banke, kao i projekciju novčanih priliva i odliva;
  - g) diverzifikaciju i stabilnost izvora finansiranja, te pristup tržištu novca;
  - h) planove likvidnosti, uključujući i planove izvora finansiranja;
  - i) testiranje otpornosti na stres i analizu različitih scenarija;
  - j) planove postupanja banke za nepredviđene slučajeve poremećaja likvidnosti;
  - k) informatičku podršku za kontinuirano i efikasno upravljanje rizikom likvidnosti;
  - l) gdje je to primjenjivo, upravljanje likvidnosti unutar bankarske grupe; i
  - m) druge elemente relevantne za proces upravljanja rizikom likvidnosti.
- (3) Banka je dužna da uzme u obzir i ograničenja u međunarodnom transferu viškova likvidnih sredstava, ako ona postoje, odnosno prekogranično upravljanje likvidnošću, gdje je to primjenjivo.
- (4) Banka je dužna identifikovati i pratiti profesionalne učesnike na novčanom tržištu pri upravljanju rizikom likvidnosti, te ih na odgovarajući način uključivati u izvještaje o likvidnosti.
- (5) U skladu sa stavom (4) ovog člana, banka je dužna internim aktima detaljno definirati kriterije na osnovu kojih će vršiti identifikaciju drugih pravnih lica koja su profesionalni učesnici na novčanom tržištu.
- (6) Pored prethodno navedenih akata, banka je dužna ispuniti zahtjeve u pogledu plana oporavka likvidnosti, u skladu sa članom 16. ove odluke.

Član 5.

Sistem upravljanja rizikom likvidnosti

Nadzorni odbor i uprava banke u skladu sa zakonom propisanim nadležnostima dužni su uspostaviti i provoditi primjeren i efikasan sistem upravljanja rizikom likvidnosti, koji obuhvata minimalno sljedeće:

- a) osiguravanje propisanih zahtjeva u upravljanju rizikom likvidnosti;
- b) usklađenost sa definiranom tolerancijom izloženosti riziku likvidnosti;
- c) osiguravanje diverzificiranosti strukture finansiranja i pristupa izvorima finansiranja;
- d) mjerenje i praćenje koncentracije depozita i drugih izvora finansiranja;
- e) praćenje pretpostavki o ponašanju imovine, obaveza i vanbilansnih stavki, kao i pretpostavki o ostalim relevantnim faktorima i okolnostima od značaja za osiguravanje njihove primjerenosti aktivnostima banke i tržišnim okolnostima;
- f) procedure za postupanje banke u slučajevima nepovoljnih rezultata testiranja otpornosti na stres, koje uključuju konkretne mjere i aktivnosti uprave banke, višeg rukovodstva, funkcija i zaposlenika zaduženih za upravljanje rizikom likvidnosti u banci;
- g) razmatranje različitih mogućnosti, odnosno instrumenata ublažavanja rizika likvidnosti, uključujući uspostavu odgovarajućih limita i zaštitnih slojeva likvidnosti, kako bi banka bila u mogućnosti izdržati veliki broj različitih stresnih događaja;
- h) uspostavu primjerenog mehanizma raspodjele;
- i) uspostavu primjerenog procesa odlučivanja o likvidnosti banke.

Član 6.

Nadležnosti i odgovornosti nadzornog odbora banke u upravljanju rizikom likvidnosti

U upravljanju rizikom likvidnosti, nadzorni odbor banke dužan je i odgovoran, osim propisanih zahtjeva za upravljanju rizicima u bankama:

- a) uspostaviti primjerenu strategiju, politike, procedure, postupke i sisteme za upravljanje rizikom likvidnosti i osigurati uslove za njihovo efikasno provođenje u banci;
- b) osigurati neovisan pregled i ocjenu strategije, politike, procedura, postupaka i sistema za upravljanje rizikom likvidnosti u banci od strane interne i eksterne revizije;
- c) osigurati redovitu analizu usklađenosti strategije, politike, procedura, postupaka i sistema za upravljanje rizikom likvidnosti sa propisima i zahtjevima Agencije i drugih nadzornih tijela, strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima, promjenama u internom i eksternom okruženju i u skladu sa rezultatima analize, po potrebi, njihovo revidiranje (najmanje jedanput godišnje, a po potrebi i češće);
- d) uspostaviti organizacijsku strukturu, utvrditi poslove i obim odgovornosti uprave banke i višeg rukovodstva, funkcija i zaposlenika zaduženih za upravljanje rizikom likvidnosti u banci;
- e) osigurati uslove za uspostavljanje efikasnog sistema internih kontrola u upravljanju rizikom likvidnosti;
- f) donijeti odluku o načinu utvrđivanja i revidiranja limita u upravljanju rizikom likvidnosti;
- g) propisati sadržaj i učestalost izvještavanja o riziku likvidnosti, te osigurati sveobuhvatan i pouzdan sistem izvještavanja o likvidnosti;
- h) odobriti planove postupanja banke u slučajevima poremećaja likvidnosti, odnosno planove oporavka likvidnosti banke, koje predlaže uprava banke; i
- i) nadzirati provođenje obaveza uprave banke u upravljanju rizikom likvidnosti.

Član 7.

Nadležnosti i odgovornosti uprave banke u upravljanju rizikom likvidnosti

(1) Uprava banke je, pored ispunjenja propisanih zahtjeva za upravljanje rizicima u bankama, dužna i odgovorna za:

- a) predlaganje nadzornom odboru primjerene strategije, politike, procedura, postupaka i sistema za upravljanje rizikom likvidnosti;
- b) provođenje usvojene strategije, politike, procedura, postupaka i sistema za upravljanje rizikom likvidnosti;
- c) provođenje usvojene organizacione strukture, utvrđenih poslova i obima odgovornosti višeg rukovodstva, funkcija i zaposlenika zaduženih za upravljanje rizikom likvidnosti u

- banci;
- d) pripremu redovne analize sa prijedlozima za revidiranje strategije, politike, procedura, postupaka i sistema za upravljanje rizikom likvidnosti (minimalno godišnje, a u slučaju potrebe i češće);
  - e) ispunjavanje propisanih zahtjeva u upravljanju likvidnošću i dnevnih i unutardnevnih obaveza banke, kao i izdržavanje stresnih perioda na način da se održavaju odgovarajuće dodatne rezerve likvidnosti u vidu zaštitnih slojeva likvidnosti;
  - f) pravovremenost, pouzdanost i upotrebljivost izvještaja o riziku likvidnosti;
  - g) provođenje adekvatnih i efikasnih internih kontrola ugrađenih u sistem upravljanja likvidnošću i rizikom likvidnosti;
  - h) postupanje po odobrenom planu za nepredviđene slučajeve poremećaja likvidnosti i planu oporavka likvidnosti banke i njihovo revidiranje (minimalno godišnje, a po potrebi i češće), te u skladu s tim prilagođavanje internih politika, procedura i postupaka u upravljanju rizikom likvidnosti u banci;
  - i) praćenje postupanja po utvrđenim limitima za upravljanje rizikom likvidnosti u skladu sa definiranom tolerancijom izloženosti rizikom likvidnosti, kao i limita za autorizaciju novčanih tokova iznad određenih iznosa i po potrebi predlaganja revidiranja istih;
  - j) uspostavljanje primjerenog sistema izvještavanja u slučajevima prekoračenja limita likvidnosti i postupaka u slučajevima prekoračenja, utvrđujući precizno odgovornosti višeg rukovodstva, funkcija i zaposlenika u tom sistemu;
  - k) uspostavljanje i revidiranje mehanizma raspodjele (minimalno jednom godišnje, a po potrebi i češće).
- (2) Pored obaveza i odgovornosti iz stava (1) ovog člana, uprava banke dužna je bez odgode obavijestiti, u pisanom obliku, nadzorni odbor banke i Agenciju ukoliko je ugroženo ispunjavanje zahtjeva za likvidnosnu pokrivenost ili drugih zahtjeva u pogledu likvidnosti banke i dostaviti plan mjera za uspostavljanje ponovne usklađenosti sa propisanim zahtjevima u pogledu likvidnosnih zahtjeva.
- (3) Do ponovnog uspostavljanja propisanog zahtjeva za likvidnosnu pokrivenost banka je dužna svakodnevno, do kraja radnog dana, izvještavati o propisanom zahtjevu za likvidnosnu pokrivenost.

Član 8.

Nadležnosti i odgovornosti kontrolnih funkcija u upravljanju rizikom likvidnosti

- (1) Polazeći od uključenosti kontrolnih funkcija u proces upravljanja rizicima, u skladu sa propisanim zahtjevima u upravljanju rizicima, ukoliko lica zadužena za rad kontrolnih funkcija u banci tokom obavljanja poslova iz svoje nadležnosti utvrde kršenje propisa ili pravila o upravljanju rizikom likvidnosti ili povećanog rizika zbog kojeg je ili može biti ugrožena likvidnost banke, dužni su o tome bez odlaganja (odmah) obavijestiti upravu banke, nadzorni odbor banke, Agenciju i ostale nadležne institucije.
- (2) Programom i planom rada interne revizije potrebno je u okviru ocjene komponenti LCR iz člana 20. ove odluke posebno obuhvatiti provjeru kriterija klasificiranja depozita i primjene odgovarajućih stopa odliva za potrebe izračuna LCR, najmanje na godišnjoj osnovi.

Član 9.

Praćenje i izvještavanje o riziku likvidnosti

- (1) Pored propisanog nadzornog izvještavanja o likvidnosti, banka je dužna, osim propisanih zahtjeva za upravljanje rizicima u bankama u sistem internog izvještavanja o rizicima uključiti minimalno sljedeće:
  - a) praćenje pozicije likvidnosti u izvještajnoj valuti, značajnim valutama i ostalim valutama zavisno od valutne strukture imovine i obaveza banke;
  - b) praćenje rezultata testiranja otpornosti na stres;

- c) mjerenje/procjena i praćenje neto novčanih tokova.
- (2) Praćenje i izvještavanje o riziku likvidnosti banka je dužna uspostaviti na unutardnevnoj, dnevnoj, sedmičnoj, dekadnoj, mjesečnoj, kvartalnoj, polugodišnjoj i godišnjoj osnovi, koje treba biti usklađeno sa propisanim regulatornim zahtjevima u pogledu nadzornog izvještavanja, a za duže periode u skladu sa utvrđenim internim aktima banke, u zavisnosti od prirode, obima i složenosti poslovnih aktivnosti banke, obima novčanih tokova i dr. relevantnih faktora koji utječu na rizik likvidnosti banke.
- (3) Obaveze banke u pogledu nadzornog izvještavanja o likvidnosti u skladu sa odredbama ove odluke bit će propisane posebnim provedbenim aktom Agencije.
- (4) Pored nadzornih izvještaja o likvidnosti iz stava (3) ovog člana, banke su dužne po zahtjevima Agencije dostaviti i sve informacije o likvidnosti banke za potrebe nadzora iz nadležnosti Agencije i drugih institucija, u skladu sa propisima kojima je regulisana oblast platnog prometa, osiguranja depozita, monetarne politike, sistemskog rizika i drugih pitanja koja mogu utjecati na likvidnost banke.

Član 10.

Mjerenje/procjena i praćenje neto novčanih tokova

- (1) Banka je dužna uspostaviti adekvatan i efikasan sistem mjerenja/procjene svih tekućih i budućih novčanih tokova (novčanih priliva i novčanih odliva), uključujući procjenu novčanih sredstava potrebnih za vanbilansne stavke, pri čemu mora da uzme u obzir minimalno sljedeće:
  - a) uobičajene standarde za kliring i namirenje, te vremenski okvir koji se primjenjuje pri određivanju novčanih tokova za određene datume;
  - b) redovno preispitivanje i sagledavanje uzajamnog djelovanja rizika finansiranja likvidnosti i rizika tržišne likvidnosti, kao i efekt međusobnog djelovanja rizika likvidnosti i ostalih rizika kojima je banka izložena, kao što su: kreditni rizik, kamatni rizik, operativni, reputacijski, strateški rizik, rizik prekomjerne finansijske poluge i drugi rizici;
  - c) upravljanje rizikom likvidnosti tokom odgovarajućih perioda, uključujući i unutardnevno, kako bi se osiguralo održavanje odgovarajućeg nivoa rezervi likvidnosti, odnosno zaštitnih slojeva likvidnosti;
  - d) promjene u unutardnevnim potrebama banke za likvidnim sredstvima i načinima finansiranja, kratkoročnim i srednjoročnim potrebama za likvidnim sredstvima i načinima finansiranja, te dugoročnim (strukturnim) potrebama za likvidnim sredstvima i načinima finansiranja, vodeći računa i o potencijalnim slabostima koje su povezane sa različitim događajima, aktivnostima banke i njenom strategijom za upravljanje rizikom likvidnosti;
  - e) redovnu provjeru tačnosti ulaznih podataka koji se koriste prilikom izračunavanja pokazatelja likvidnosti, odnosno pouzdanosti informacija koje se koriste u sistemu upravljanja rizikom likvidnosti;
  - f) aktivno upravljanje instrumentima osiguranja potraživanja banke, razdvajanje založene imovine od neopterećene/slobodne imovine banke, praćenje visine raspoloživih instrumenata osiguranja potraživanja, praćenje prihvatljivosti tih instrumenata radi njihovog pravovremenog korištenja, odnosno korištenja u vanrednim situacijama;
  - g) pravna, regulatorna, operativna i druga ograničenja u prijenosu likvidne i neopterećene imovine između subjekata unutar i izvan EEA, BiH i dr.
- (2) Zaštitni slojevi likvidnosti posebno uključuju održavanje dovoljno likvidnih sredstava u obliku rezervne, visokokvalitetne, nezaložene likvidne imovine koja je banci dostupna u svakom trenutku, te služi za osiguranje u slučajevima različitih stresnih događaja (različitog intenziteta i trajanja), uključujući gubitak ili smanjenje neosiguranih i uobičajeno dostupnih izvora sredstava. Za korištenje navedenih sredstava ne smije biti nikakvih pravnih, regulatornih, operativnih ili drugih prepreka.

Član 11.

Izvori finansiranja i dostupnost tržišta

- (1) Banka je dužna uspostaviti metodologiju za utvrđivanje, mjerenje i praćenje pozicija finansiranja te upravljanje njima, koja obuhvata tekuće i buduće materijalno značajne novčane tokove koji proizlaze iz imovine, obaveza i vanbilansnih stavki banke, uključujući i potencijalne obaveze, te mogući utjecaj reputacijskog rizika.
- (2) U okviru upravljanja rizikom likvidnosti banka je dužna osigurati pristup sredstvima finansiranja iz različitih izvora na finansijskom tržištu i upravljati dostupnim tržišnim izvorima likvidnosti, pri čemu politikom likvidnosti treba da obuhvati najmanje sljedeće:
  - a) profil izvora finansiranja i njihovu projekciju, kako bi se osigurala usklađenost dospijuća u dugoročnim okvirima s obzirom na poslovni model, strategiju i toleranciju rizika;
  - b) procedure kojima se kontinuirano osigurava aktivno upravljanje tržišnim izvorima sredstava;
  - c) procedure za uspostavljanje i održavanje saradnje sa davaocima izvora sredstava, uključujući praćenje učestalosti iskorištavanja dostupnih izvora sredstava;
  - d) procjenu pristupa finansijskim tržištima i dostupnih sredstava u normalnim i stresnim uslovima;
  - e) procjenu stabilnosti izvora finansiranja, te rizike koji utječu na njegovu stabilnost;
  - f) praćenje koncentracije izvora finansiranja s obzirom na procjenu likvidnosti pojedinih instrumenata, geografskih lokacija i davaoca izvora sredstava; i
  - g) identifikaciju i procedure upotrebe alternativnih izvora finansiranja.

Član 12.

Plan likvidnosti i plan izvora finansiranja

- (1) U skladu sa strategijom upravljanja rizikom likvidnosti i propisanim minimalnim elementima iz člana 4. stav (2) ove odluke, banka je dužna donijeti i adekvatno provoditi plan likvidnosti. Plan likvidnosti uključuje i plan izvora finansiranja.
- (2) Sa ciljem adekvatnog upravljanja rizikom izvora finansiranja, banka je dužna uspostaviti planove izvora finansiranja koji su usklađeni sa strategijom poslovanja banke i redovnim poslovnim planovima, a koji treba da obuhvate sljedeće osnovne elemente procjene:
  - a) primjerenosti izvora finansiranja u odnosu na poslovni model banke, strategiju poslovanja i toleranciju izloženosti riziku;
  - b) stabilnosti, odnosno održivosti izvora finansiranja u smislu identifikovanja faktora koji mogu utjecati na održivost izvora finansiranja (npr. strukturalni nesklad imovine i obaveza, koncentracije u izvorima, tržišna zasićenost i sl.);
  - c) dostupnosti tržišta u smislu faktora koji utječu ili mogu utjecati na buduću nedostupnost izvora finansiranja na tržištu;
  - d) očekivanih promjena u riziku izvora finansiranja zasnovanih na planu izvora finansiranja;
  - e) oslanjanja na javne izvore sredstava;
  - f) utjecaja planova izvora finansiranja na kreditiranje realnog sektora;
  - g) održivosti u slučajevima pojave novih proizvoda ili inovativnih instrumenata i druge relevantne elemente procjene.
- (3) Banka je dužna osigurati redovno revidiranje i po potrebi usklađivanje plana likvidnosti, uključujući i plan izvora finansiranja, u smislu provjere da li su:
  - a) održivi i odgovarajući za profil rizičnosti banke i podržavaju li poslovne planove i aktivnosti banke;
  - b) usklađeni sa strategijom preuzimanja rizika i tolerancijom izloženosti riziku likvidnosti;
  - c) dokumentovani i preneseni odgovarajućim osobama uključenim u realizaciju planova;
  - d) adekvatno praćeni, u smislu identifikacije mjera ostvarenja i odstupanja od planova.
- (4) Izvještavanje o planovima izvora finansiranja iz stava (1) ovog člana, koje predstavlja sastavni dio supervizorskog postupka provjere i procjene likvidnosnog rizika, bit će propisano

posebnim podzakonskim aktom, polazeći od primjene principa proporcionalnosti i propisa koji se odnose na konsolidovanu superviziju.

Član 13.

Testiranje otpornosti na stres

- (1) Banka je dužna u politikama upravljanja rizikom likvidnosti, polazeći od propisanih zahtjeva za upravljanju rizicima u bankama, definirati provođenje testiranja otpornosti na stres, minimalno na sljedeći način:
  - a) propisati i uspostaviti postupke za provođenje i analizu različitih testiranja otpornosti na stres, te učestalost njihova provođenja (najmanje jednom godišnje za potrebe ICAAP-a), uzimajući u obzir scenarije, odnosno faktore specifične za banku (interne), tržišne scenarije, odnosno faktore (eksterne) i kombinovane alternativne scenarije,
  - b) propisati provođenje testiranja likvidnosti, zavisno od okolnosti i njihovog intenziteta ako su nepovoljne: od uobičajenih (predvidivih ili normalnih) okolnosti do neuobičajenih (ekstremnih) okolnosti,
  - c) propisati provođenje testiranja za kraće i duže periode stresnih okolnosti,
  - d) omogućiti upravi banke, višem rukovodstvu, funkciji ili zaduženom zaposleniku banke analizu rezultata testiranja otpornosti na stres,
  - e) propisati procedure i postupke koji bi se trebali poduzeti u slučajevima određenih nepovoljnih rezultata testiranja otpornosti na stres,
  - f) utvrditi raspored testiranja otpornosti na stres pri planiranju za narednu godinu, te osigurati izvještavanje uprave i nadzornog odbora banke o rezultatima planiranih ispitivanja na godišnjem nivou; i
  - g) predvidjeti alternativne scenarije za pozicije likvidnosti i instrumente za smanjenje rizika likvidnosti, te najmanje jednom godišnje preispitati pretpostavke na kojima se zasnivaju odluke o izvorima finansiranja. Ti alternativni scenariji posebno se odnose na vanbilansne stavke i ostale potencijalne obaveze.
- (2) Pri provođenju testiranja otpornosti na stres, banka je dužna uzeti u obzir:
  - a) izvore finansiranja kod kojih je ugovorena mogućnost prijevremenog povlačenja;
  - b) sve pozicije kod kojih postoji mogućnost dodatnih zahtjeva za nadoknadu (engl. margin calls), izračunavajući njihov utjecaj na likvidnost;
  - c) međusobnu zamjenjivost i likvidnost različitih konvertibilnih valuta, te njihovu dostupnost na deviznim tržištima; i
  - d) druge relevantne faktore utjecaja na likvidnost banke.
- (3) Rezultati testiranja otpornosti na stres predstavljaju osnovu za poduzimanje korektivnih mjera ili aktivnosti uprave banke za ublažavanje izloženosti banke riziku likvidnosti, osiguranje zaštitnih slojeva likvidnosti i prilagođavanje profila rizika likvidnosti banke njenoj toleranciji na rizik.
- (4) Banka je dužna koristiti se rezultatima testiranja otpornosti na stres, a posebno alternativnih scenarija iz stava (1) tačka g) ovog člana u prilagođavanju strategije upravljanja rizikom likvidnosti, donošenju politika, određivanju limita, zauzimanju pozicija i pri donošenju efikasnih planova postupanja za nepredviđene slučajeve poremećaja likvidnosti i planova oporavka likvidnosti banke.

Član 14.

Plan za likvidnost za nepredviđene slučajeve

- (1) Banka je dužna sačiniti plan za likvidnost za nepredviđene slučajeve poremećaja likvidnosti, koji je sastavni dio politike za upravljanje rizikom likvidnosti.
- (2) Plan postupanja iz stava (1) ovog člana mora minimalno obuhvatiti sljedeće elemente:
  - a) indikatore ranog upozorenja, koji služe kao naznake nastupanja krize, te zaposlenike odgovorne za praćenje i izvještavanje o navedenim indikatorima (npr. prekoračenju

- internih limita, smanjenju depozita, padu cijena dionica, većem trošku finansiranja u odnosu na druge banke, promjeni rejtinga banke, poteškoćama u prikupljanju sredstava na novčanom tržištu, pogoršanju kvalitete aktive ili profitabilnosti banke i sl.);
- b) dužnosti i odgovornosti pojedinih lica u slučajevima nedostatka likvidnosti banke (zaduženih npr. za odnose sa klijentima, javnošću, ključnim tržišnim učesnicima, dioničarima, Agencijom, centralnom bankom i dr.);
  - c) procedure za pravovremeno i relevantno informisanje nadzornog odbora, uprave i višeg rukovodstva banke za potrebe odlučivanja o postupanju u slučajevima poremećaja likvidnosti;
  - d) procedure i postupke za pribavljanje nedostajućih tekućih sredstava i vremenski okvir u kojem se trebaju poduzeti pojedine aktivnosti (npr. prodaja imovine, uspostavljanje novih linija finansiranja i dr.) u normalnim i stresnim okolnostima;
  - e) identifikaciju, veličinu i pouzdanost svih izvora finansiranja sa naznačenim redoslijedom korištenja u različitim stresnim okolnostima; i
  - f) okolnosti koje dovode do primjene mjera iz ovog plana i provođenja istih, te podatke o zaposlenicima banke odgovornim za provođenje mjera iz ovog plana.
- (3) Obaveze banke u pogledu plana iz stava (1) ovog člana uključuju i obavezu pripremanja posebnih izvještaja za potrebe internog izvještavanja, kao i obavještavanja Agencije, CBBiH i drugih nadležnih institucija o uzrocima nastanka nepredviđenih slučajeva i planiranim aktivnostima za njihovo otklanjanje, kao i najmanje jedanput godišnje testiranje tog plana i u skladu sa rezultatima izvršenog stres testiranja, po potrebi, izmjenu istog od strane nadležnog organa banke.

Član 15.

Mehanizam raspodjele

- (1) Banka je dužna mehanizam raspodjele uskladiti sa uspostavljenim sistemom upravljanja rizikom likvidnosti i definiranom tolerancijom izloženosti banke riziku likvidnosti.
- (2) Banka je dužna koristiti mehanizam raspodjele u procesu odlučivanja, odnosno pri internom određivanju cijene proizvoda.
- (3) U mehanizam raspodjele minimalno se uključuje sljedeće:
  - a) utjecaj trenutnih tržišnih uslova, odnosno direktnih troškova izvora finansiranja (npr. tržišni trošak pribavljanja sredstava, baznu krivulju prinosa), uključujući i ostale direktne troškove finansiranja (npr. razlika između kupovne i prodajne cijene transakcija, cijena transakcije, trošak fizičkog transfera gotovine i sl.);
  - b) situaciju u kojoj se nalazi sama banka (npr. kreditna kvaliteta, dostupnost izvora finansiranja i sl.);
  - c) različite karakteristike ponašanja pojedinih proizvoda s aspekta likvidnosti (npr. trošak opcije prijevremenog razročenja, proizvodi dostupni putem internet bankarstva ili proizvodi sa neredovnim novčanim tokom);
  - d) indirektno troškove izvora finansiranja (npr. trošak likvidnosne neusklađenosti, trošak rezerve likvidnosti, trošak dodatnoga kolaterala i sl.); i
  - e) povezanost metodologije utvrđivanja internih transfernih cijena (ITP) sa likvidnosnim transfernim cijenama (LTP).
- (4) Uprava banke je dužna osigurati da se mehanizam raspodjele:
  - a) redovno ažurira, uzimajući u obzir utjecaj faktora iz stava (3) ovog člana;
  - b) redovno kontroliše i prati, što predstavlja zaduženje nezavisne organizacione jedinice u banci (npr. zadužena organizaciona jedinica za upravljanje rizicima i sl.);
  - c) učini dostupnim svim odgovarajućim organizacionim jedinicama, koje se trebaju u potpunosti upoznati sa mehanizmom raspodjele, te da ga aktivno i primjereno upotrebljavati.

Član 16.

Plan oporavka likvidnosti

- (1) Banka je dužna imati uspostavljene planove oporavka likvidnosti, u kojima su navedene odgovarajuće strategije i primjerene provedbene mjere za poboljšanje likvidnosti u slučajevima njenog značajnog pogoršanja, odnosno rješavanja mogućeg manjka likvidnosti, koje je dužna sačiniti, održavati, najmanje jedanput godišnje testirati i ažurirati u skladu sa principom proporcionalnosti (u skladu sa veličinom, poslovnim modelom, povezanosti sa drugim bankama i finansijskim institucijama, odnosno finansijskim sistemom u cjelini, mogućim utjecajem na finansijska tržišta, uslovima finansiranja i sl.).
- (2) Plan oporavka likvidnosti iz stava (1) ovog člana je sastavni dio sveukupnog plana oporavka banke, koji je dužna sačiniti u skladu sa zakonskim propisima i podzakonskim aktima koji regulišu sadržaj, način i rokove dostave planova oporavka.
- (3) Plan oporavka likvidnosti iz stava (1) ovog člana obavezno uključuje pokazatelje moguće ranjivosti, slabosti ili ugroženosti poslovanja banke u segmentu likvidnosti, a kao sastavni dio mjera za poboljšanje finansijskog položaja banke za situacije ozbiljnog finansijskog poremećaja.

III. MINIMALNI KVANTITATIVNI ZAHTJEVI U POGLEDU KOEFICIJENATA LIKVIDNOSTI I IZVJEŠTAVANJA AGENCIJE O LIKVIDNOSTI

Član 17.

Koeficijent pokrića likvidnosti (LCR)

- (1) Sa ciljem osiguranja kratkoročne otpornosti banke na rizik likvidnosti, banka je dužna osigurati adekvatan nivo zaštitnog sloja likvidnosti, kako bi zadovoljila potrebe za likvidnošću za scenarij stresa likvidnosti od 30 kalendarskih dana.
- (2) U svrhu postupanja u skladu sa stavom (1) ovog člana, banka je dužna osigurati minimalni koeficijent pokrića likvidnosti (engl. Liquidity Coverage Ratio: u daljem tekstu: LCR), koji predstavlja odnos između nivoa zaštitnog sloja likvidnosti i ukupnih neto likvidnosnih odliva tokom perioda stresa u trajanju od 30 kalendarskih dana, pri čemu:

$\frac{\text{Zaštitni sloj likvidnosti}}{\text{ukupni 30-dnevni neto likvidnosni odlivi (narednih 30 kalendarskih dana)}} \geq 100\%$

Član 18.

Primjena LCR-a

- (1) U praćenju i kontroli rizika likvidnosti banka je dužna kontinuirano održavati LCR, a za potrebe izvještavanja Agencije dužna je dostavljati izvještaje o LCR-u minimalno na mjesečnoj osnovi, pri čemu Agencija može zahtijevati i učestalije izvještavanje, na dekadnoj, sedmičnoj ili dnevnoj osnovi u slučaju potrebe ili kriznih situacija.
- (2) Banka je dužna održavati LCR na propisanom nivou za sve valute izraženo u izvještajnoj valuti i izvještavati o tome u skladu sa stavom (3) ovog člana u jedinstvenom izvještajnom obrascu koji uključuje sve valute, a računati i pratiti LCR u izvještajnoj valuti i svakoj značajnoj valuti.
- (3) Ukoliko dođe do pada LCR-a ispod 100% ili se očekuje njegov pad ispod 100%, banka mora bez odlaganja, odmah obavijestiti Agenciju o istom, navodeći razloge zbog kojih ne može ispuniti propisani LCR, a Agencija odlučuje da li se radi o stresnim uslovima ili ne iz člana 33. ove odluke, te u skladu s tim poduzima odgovarajuće supervizorske mjere u skladu sa propisima.
- (4) U slučaju postojanja valutne neusklađenosti, Agencija može odrediti banci posebne

likvidnosne zahtjeve u skladu sa članom 35. ove odluke.

- (5) Metodologija i način izvještavanja o LCR-u detaljno će biti propisani posebnim podzakonskim aktom Agencije, u skladu sa odredbama ove odluke i drugim relevantnim izvorima.

Član 19.

Praćenje LCR-a prema svakoj značajnoj valuti

- (1) Obaveza izvještavanja banaka za LCR je u izvještajnoj valuti, ali kako bi se bolje obuhvatile potencijalne valutne neusklađenosti banke trebaju pratiti i izvještavati o LCR-u i u svim pojedinačno značajnim valutama, kako bi preduhitrile potencijalne probleme koji bi se mogli pojaviti u vezi sa valutnom neusklađenošću u periodu stresa, pri čemu se iznos ukupnih neto likvidnih odliva iskazuje bez efekata zaštite od rizika promjene kursa (devizni rizik).
- (2) U smislu stava (1) ovog člana, LCR prema svakoj značajnoj valuti predstavlja jedan od dodatnih mehanizama za praćenje rizika likvidnosti iz člana 36. ove odluke, kojeg banka mora koristiti dosljedno, kako bi kontinuirano pratila potencijalne probleme sa valutnom neusklađenošću koji bi se mogli pojaviti u periodu stresa.
- (3) Iako ispunjenje LCR-a u svakoj značajnoj valuti ne predstavlja propisani minimalni standard, Agencija može utvrditi minimalne pragove za LCR u značajnoj valuti, polazeći od specifičnosti lokalnog tržišta i poslovanja banke, odnosno sposobnosti banke da na tržištima deviza prikupi sredstva ili prenese višak likvidnosti iz jedne u drugu valutu, a u skladu sa zakonskim propisima koji regulišu predmetnu materiju.

Član 20.

Komponente LCR-a

- (1) Izračun LCR-a iz člana 17. ove odluke zasnovan je na utvrđivanju dvije komponente:
  - a) zaštitnog sloja likvidnosti, i
  - b) ukupnih neto likvidnosnih odliva, koji se izračunavaju u skladu sa utvrđenim parametrima scenarija u narednih 30 kalendarskih dana.
- (2) Banka je dužna uspostaviti i održavati adekvatan sistem za utvrđivanje komponenti LCR-a iz stava (1) ovog člana.
- (3) Ocjenu adekvatnosti uspostavljenog sistema iz stava (2) ovog člana vrši interna i eksterna revizija.

III.1. ZAŠTITNI SLOJ LIKVIDNOSTI

Član 21.

Sastav zaštitnog sloja likvidnosti

- (1) Zaštitni sloj likvidnosti čini likvidna imovina koja mora ispunjavati sve navedene zahtjeve:
  - a) opće zahtjeve iz člana 22. ove odluke;
  - b) operativne zahtjeve iz člana 23. ove odluke;
  - c) kriterije prihvatljivosti za klasifikaciju imovine kao imovine prvog ili drugog nivoa, u skladu sa čl. 25. i 26. ove odluke.
- (2) Zaštitni sloj likvidnosti se sastoji od:
  - a) imovine nivoa 1 (EHQLA), koja čini minimalno 60%, pri čemu najmanje 30% zaštitnog sloja likvidnosti treba činiti imovina nivoa 1, bez pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete;
  - b) imovine nivoa 2 (HQLA), koja čini maksimalno 40%, koja se dijeli na imovinu nivoa 2a i imovinu nivoa 2b, pri čemu imovina nivoa 2b može biti najviše 15% zaštitnog sloja likvidnosti.
- (3) Zahtjevi utvrđeni u stavu (2) ovog člana računaju se u skladu sa formulom iz Priloga 1. koji je sastavni dio ove odluke i nakon usklađivanja za transakcije osigurane kolateralom (gdje je ta

imovina kolaterala), ako te transakcije dospijevaju u roku od 30 kalendarskih dana za korektivne faktore i pod uslovom da banka ispunjava operativne zahtjeve iz člana 23. ove odluke.

Član 22. **Opći zahtjevi**

- (1) Da bi likvidna imovina bila priznata u zaštitni sloj likvidnosti treba ispunjavati sljedeće opće zahtjeve:
- a) imovina je vlasništvo, pravo ili udio koji drži banka i neopterećena je, pri čemu se neopterećenom imovinom u skladu sa članom 2. tačka r) ove odluke smatra imovina koja je:
    - 1) dostupna za trenutnu upotrebu kao kolaterala za dobivanje dodatnog izvora finansiranja, koji još nije realizovan, a koja stoji na raspolaganju banci, uključujući imovinu koju je banka deponirala kod institucije sa kojom banka prema zakonskom propisu ili ugovoru ima mogućnost ući u sistem institucionalne zaštite kojim se osigurava njihova likvidnost i solventnost, kako bi se izbjegao stečaj u slučaju kada je to neophodno,
    - 2) primljena kao kolaterala za potrebe smanjenja kreditnog rizika u obratnim repo transakcijama ili transakcijama finansiranja vrijednosnih papira i kojom banka može raspolagati;
  - b) imovinu ne smije izdati sama banka, njeno matično društvo (osim ako je riječ o subjektu javnog sektora koji nije banka/strana banka), njeno društvo kći ili drugo društvo kći njenog matičnog društva ili subjekt sa kojim je banka usko povezana;
  - c) imovinu ne smije izdati finansijski klijent;
  - d) vrijednost te imovine mora biti moguće odrediti na osnovu široko rasprostranjenih i lako dostupnih tržišnih cijena (tržišna vrijednosti ili u nedostatku tržišno zasnovanih cijena lako utvrdiva vrijednost, koju je moguće jednostavno izračunati na osnovu javno dostupnih informacija);
  - e) imovina je uvrštena na priznatoj berzi, utrživa je direktnom prodajom na aktivnom tržištu ili jednostavnom repo transakcijom na općeprihvaćenom repo tržištu, pri čemu se ti kriteriji procjenjuju za svako tržište. Imovina uvrštena za trgovanje na organizovanom mjestu trgovanja koje nije priznata berza, ili u državi članici, ili u BiH ili u trećoj zemlji, smatra se likvidnom samo ako se na tom mjestu trgovanja osigurava aktivno i značajno tržište za direktnu prodaju imovine.
- (2) U smislu stava (1) tačke e) ovog člana, banka uzima u obzir sljedeće minimalne kriterije, kako bi procijenila osigurava li se na mjestu trgovanja aktivno i značajno tržište:
- a) istorijske podatke o širini i dubini tržišta koje dokazuju male razlike između tražene i ponuđene cijene, velik obim trgovanja i velik i raznolik broj učesnika na tržištu;
  - b) postojanje snažne tržišne infrastrukture.
- (3) Zahtjevi iz stava (1) tačka d) i e) i stava (2) ovog člana ne primjenjuju se na:
- a) novčanice i kovanice, koje čine aktivu nivoa 1, u skladu sa članom 25. ove odluke;
  - b) izloženosti prema centralnim bankama, koje čine imovinu nivoa 1 i nivoa 2a, u skladu sa čl. 25. i 26. ove odluke;
  - c) depozite i ostale izvore finansiranja u okviru institucionalnog sistema zaštite, u skladu sa stavom (1) tačka a) alineja 1) ovog člana.

Član 23. **Operativni zahtjevi**

Pored prethodno navedenih općih zahtjeva, likvidna imovina koja čini zaštitni sloj likvidnosti iz člana 21. ove odluke ispunjava i sljedeće operativne zahtjeve:

- a) banka mora imati uspostavljene politike i ograničenja kako bi se osiguralo da pozicije

likvidne imovine koje uključuje u zaštitni sloj likvidnosti u svakom trenutku ostanu adekvatno diverzificirane. U tu svrhu, banka uzima u obzir obim diverzifikacije među raznim kategorijama likvidne imovine i unutar iste kategorije likvidne imovine nivoa 1 i nivoa 2, te ostale relevantne faktore diverzifikacije, kao što su vrsta izdavaoca, vrste drugih ugovornih strana ili geografske lokacije tih izdavaoca i drugih ugovornih strana. Pri tome, Agencija može nametnuti specifična ograničenja ili zahtjeve u pogledu likvidne imovine koju drže banke, kako bi se osigurala usklađenost sa zahtjevima iz ovog stava.

Međutim, takva ograničenja ili zahtjevi ne primjenjuju se na:

- 1) sljedeće kategorije imovine nivoa 1: novčanice i kovanice, izloženosti prema centralnim bankama, imovinu koja predstavlja potraživanja od ili za koju garantuju multilateralne razvojne banke i međunarodne organizacije;
  - 2) kategorije imovine nivoa 1 koje predstavljaju potraživanja od ili za koje garantuje centralna vlada država ili regionalne vlade i lokalne vlasti ili subjekti (tijela) javnog sektora, pod uslovom da banka drži relevantnu imovinu za pokrivanje neto likvidnosnih odliva u periodu stresa u valuti države članice, BiH ili treće zemlje ili da je imovinu izdala centralna vlada ili jedinice područne (regionalne) ili lokalne samouprave ili subjekti javnog sektora u matičnoj državi članici banke.
- b) banka mora imati direktan pristup svojoj likvidnoj imovini i biti u mogućnosti unovčiti je u svakom trenutku tokom perioda stresa u trajanju od 30 kalendarskih dana u okviru direktne prodaje ili repo ugovora na općeprihvaćenim repo tržištima. Likvidna imovina smatra se direktno dostupnom banci ako ne postoje pravne ili praktične prepreke da banka pravovremeno unovči takvu imovinu. Imovina koja se upotrebljava za osiguranje kreditnog poboljšanja u strukturiranim transakcijama ili za pokrivanje operativnih troškova banke, ne smatra se imovinom koja je direktno dostupna banci.
- Imovina koja se drži u bilo kojoj zemlji u kojoj postoje ograničenja u pogledu njezine slobodne prenosivosti smatra se direktno dostupnom samo ako se banka tom imovinom koristi za pokrivanje likvidnosnih odliva u toj zemlji.
- Imovina koja se drži u nekonvertibilnoj valuti smatra se direktno dostupnom samo ako se banka koristi tom imovinom za pokrivanje likvidnosnih odliva u toj valuti.
- c) banka je obavezna osigurati da je likvidna imovina pod kontrolom organizacionog dijela zaduženog za upravljanje likvidnošću, a usklađenost sa ovim zahtjevom dokazuje se Agenciji na jedan od sljedećih načina:
- 1) stavljanjem likvidne imovine u zasebni skup pod direktnim upravljanjem ovog organizacionog dijela i sa isključivom namjerom da se upotrebljava kao izvor sredstava za nepredviđene odlive, uključujući i tokom perioda stresa;
  - 2) uspostavljanjem internih sistema i kontrola kako bi se ovom organizacionom dijelom osigurala efikasna operativna kontrola za unovčavanje likvidne imovine u svakom trenutku tokom perioda stresa u trajanju od 30 kalendarskih dana i pristup sredstvima za nepredviđene odlive bez direktnog odstupanja od postojeće poslovne strategije ili strategije za upravljanje rizicima. U smislu navedenog, imovina ne smije biti uključena u zaštitni sloj likvidnosti u slučaju kada bi njenom prodajom, bez zamjene tokom perioda stresa u trajanju od 30 kalendarskih dana, došlo do uklanjanja zaštite, što bi stvorilo otvorenu rizičnu poziciju koja prelazi interna ograničenja banke;
  - 3) kombinacijom mogućnosti navedenih u alineji 1) i 2) ovog stava, uz uslov da Agencija tu kombinaciju smatra prihvatljivom.
- d) banka redovno, a najmanje jednom godišnje, unovčava dovoljno reprezentativan uzorak svojih pozicija likvidne imovine u okviru direktne prodaje ili jednostavnog repo ugovora na općeprihvaćenom repo tržištu. U vezi sa navedenim, banka razvija strategije za raspolaganje uzorcima likvidne imovine koje su prikladne za:
- 1) testiranje pristupa tržištu za tu imovinu i njenu upotrebljivost;
  - 2) provjeru efikasnosti procesa banke za pravovremeno unovčavanje imovine;

- 3) minimalizaciju rizika slanja negativnog signala tržištu zbog unovčavanja imovine banke za vrijeme perioda stresa.
- Zahtjevi u pogledu testiranja pristupa tržištu i upotrebljivost ne primjenjuju se na imovinu nivoa 1 iz člana 25. ove odluke, osim pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete, na depozite i druge izvore finansiranja iz člana 22. stav (1) tačka a) alineja 1) ove odluke.
- e) Zahtjevi u pogledu direktnog pristupa svojoj likvidnoj imovini ne sprečavaju banku da se zaštiti od tržišnog rizika povezanog sa njihovom likvidnom imovinom, uz ispunjenje sljedećih uslova:
- 1) banka je uspostavila primjerene interne mehanizme, u skladu sa tačkama b) i c) ovog stava kako bi osigurala da ta imovina i dalje bude direktno dostupna i pod kontrolom organizacionog dijela banke za upravljanje likvidnošću;
  - 2) neto likvidnosni odlivi i prilivi koji bi nastali u slučaju prijevremenog zatvaranja zaštite uzeti su u obzir u vrednovanju relevantne imovine u skladu sa članom 24. ove odluke.
- f) Banka osigurava valutnu usklađenost svoje likvidne imovine sa valutnom distribucijom svojih neto likvidnosnih odliva. Međutim, Agencija može, prema potrebi, zatražiti od banaka da ograniče valutnu neusklađenost tako da utvrde ograničenja za udio neto likvidnosnih odliva u određenoj valuti koji se mogu pokriti tokom perioda stresa držanjem likvidne imovine koja nije izražena u toj valuti. To ograničenje primjenjuje se samo na izvještajnu valutu ili na valutu na koju se može primijeniti zahtjev za odvojeno izvještavanje za značajne valute. Pri određivanju nivoa određenog ograničenja valutne neusklađenosti koje se može primijeniti, Agencija uzima u obzir barem sljedeće:
- 1) sposobnost banke da napravi bilo što od sljedećeg:
    - upotrijebi likvidnu imovinu za generiranje likvidnosti u valuti i nadležnosti u kojima nastaju likvidnosni odlivi;
    - zamijeni valute i prikupi sredstva na deviznim tržištima u stresnim uslovima u skladu sa periodom stresa u trajanju od 30 kalendarskih dana;
    - prenese višak likvidnosti iz jedne valute u drugu i u različite nadležnosti i pravne subjekte unutar svoje grupe u stresnim uslovima, u periodu stresa u trajanju od 30 kalendarskih dana;
  - 2) utjecaj iznenadnih, nepovoljnih kretanja kursa na postojeće neusklađene pozicije i efikasnost uspostavljenih valutnih zaštita. Pri tome se, ograničenja valutnih neusklađenosti u skladu s ovim stavom, smatraju posebnim likvidnosnim zahtjevom iz člana 35. ove odluke.

Član 24.

Vrednovanje likvidne imovine

- (1) Za potrebe izračuna LCR-a, banka kod utvrđivanja zaštitnog sloja likvidnosti koristi tržišnu vrijednost imovine.
- (2) U smislu stava (1) ovog člana, tržišna vrijednost likvidne imovine se, prema potrebi, umanjuje prema korektivnim faktorima koji se primjenjuju u skladu sa Uputstvom o načinu primjene odredbi ove odluke koje se odnose na komponente LCR-a, (u daljem tekstu: Uputstvo).

Član 25.

Imovina nivoa 1 (EHQLA)

- (1) Imovina nivoa 1 uključuje samo imovinu koja se može svrstati u jednu ili više sljedećih kategorija i koja u svakom slučaju ispunjava propisane kriterije za priznavanje:
  - a) gotovina (kovanice i novčanice);
  - b) sljedeće izloženosti prema centralnim bankama:

- 1) imovina koja predstavlja potraživanja od Evropske centralne banke (u daljem tekstu: ECB) ili za koja garantuje ECB ili centralna banka države članice ili centralna banka BiH;
  - 2) imovina koja predstavlja potraživanja od centralne banke trećih zemalja ili za koju garantuju centralne banke trećih zemalja, pod uslovom da odabrana vanjska institucija za procjenu kreditnog rizika (u daljem tekstu: ECAI) izloženostima prema centralnoj banci ili njezinoj centralnoj vladi dodijeli kreditnu procjenu barem 1. nivoa kreditne kvalitete, u skladu sa propisanim uslovima za izračunavanje kapitalnih zahtjeva;
  - 3) rezerve koje banka drži u centralnoj banci, pod uslovom da banka smije u svakom trenutku povući takve rezerve u periodima stresa, što u skladu sa propisima koji se odnose na primjenu obavezne rezerve kao instrumenta monetarne politike Centralne banke Bosne i Hercegovine ne uključuje iznos obavezne rezerve, već iznos viška iznad obavezne rezerve;
- c) imovina koja predstavlja potraživanja od ili za koja garantuju:
- 1) centralna vlada BiH;
  - 2) centralna vlada države članice;
  - 3) centralna vlada treće zemlje, pod uslovom da joj je odabrana ECAI dodijelila kreditnu procjenu barem 1. nivoa kreditne kvalitete;
  - 4) jedinice područne (regionalne) i lokalne samouprave u državama članicama, odnosno regionalne vlade i lokalne vlasti u BiH i trećim zemljama, pod uslovom da se tretiraju kao izloženosti prema centralnoj vladi;
  - 5) subjekti javnog sektora, pod uslovom da se tretiraju kao izloženosti prema centralnoj vladi države članice ili prema jednoj od jedinica područne (regionalne) ili lokalne samouprave u državama članicama, odnosno regionalne vlade i lokalne vlasti u BiH.
- d) imovina koja predstavlja potraživanja od ili za koja garantuje centralna vlada ili centralna banka treće zemlje kojoj ECAI-a nije dodijelila kreditnu procjenu 1. nivoa kreditne kvalitete, samo do visine neto likvidnosnih odliva u toj valuti.
- e) imovina banke koja ispunjavaju barem jedna od sljedeća dva uslova:
- 1) tu banku osnovala je centralna vlada BiH, države članice ili jedinica područne (regionalne) ili lokalne samouprave u državi članici, odnosno regionalne vlade i lokalne vlasti u BiH, te ima zakonsku obavezu štiti ekonomsku osnovu banke i osigurava kontinuitet njenog poslovanja i svaka izloženost prema toj jedinici područne (regionalne) ili lokalne samouprave u državi članici, odnosno regionalne vlade i lokalne samouprave u BiH, prema potrebi, tretira se kao izloženost prema centralnoj vladi države članice;
  - 2) primarni cilj banke je odobravanje promotivnih kredita u cilju javne politike centralne vlade BiH, EU ili jedinica područne (regionalne) ili lokalne samouprave u državama članicama, odnosno regionalne vlade i lokalne vlasti u BiH koje se tretiraju kao izloženost prema centralnoj vladi države članice ili iz država članica, pri čemu se ti krediti odobravaju pod uslovima koji nisu primarno konkurentni na tržištu i profitno orijentisani i za barem 90% kredita koje odobrava direktno ili indirektno garantuje navedene vlade iz ove tačke,
- f) izloženosti u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete, koje ispunjavaju sve sljedeće zahtjeve:
- 1) to su obveznice koje ispunjavaju propisane uslove;
  - 2) izloženosti prema institucijama u skupu za pokriće, koje ispunjavaju propisane uslove;
  - 3) banka koja ulaže u pokriveno obveznice i izdavalac ispunjavaju propisane uslove u pogledu transparentnosti;
  - 4) izdanje iznosi najmanje 500 miliona EUR (ili protuvrijednost u domaćoj valuti) za izdavaoce iz zemalja članica, a za izdanja emitentata iz BiH i drugih zemalja minimalni iznos izdanja će se utvrđivati na osnovu uslova na tržištu emitenta, u smislu

- uobičajenih izdanja za identične ili slične vrijednosne papire;
- 5) pokrivenim obveznicama odabrana ECAI dodjeljuje kreditnu procjenu barem 1. nivoa kreditne kvalitete, istovjetnog nivoa kreditne kvalitete u slučaju kratkoročne kreditne procjene ili, u nedostatku kreditne procjene, dodjeljuje im se ponder rizika od 10%;
  - 6) skup za pokriće u svakom trenutku ispunjava zahtjev za pokriće imovine u iznosu od barem 2% više od iznosa potrebnog za podmirivanje potraživanja povezanih sa pokrivenim obveznicama;
  - g) potraživanja od ili za koja garantuju multilateralne razvojne banke i međunarodne organizacije;
- (2) Agencija će posebnim podzakonskim aktom propisati uslove pod kojima se dionice ili udjeli u CIU mogu tretirati kao likvidna imovina nivoa 1, a polazeći od propisanih kriterija i uslova koji se primjenjuju za potrebe izračunavanja regulatornog kapitala.
- (3) Za likvidnu imovinu nivoa 1 iz stava (1) tačke a) do e) ovog člana se ne primjenjuju korektivni faktori, a primjena korektivnih faktora za ostale stavke likvidne imovine će se propisati Uputstvom.

Član 26.

Imovina nivoa 2a

- (1) Imovina nivoa 2a uključuje samo imovinu koja se može svrstati u jednu ili više sljedećih kategorija i koja u svakom slučaju ispunjava utvrđene kriterije za priznavanje:
- a) potraživanja od ili za koja garantuju jedinice područne (regionalne) ili lokalne samouprave ili subjekti javnog sektora u državi članici, u BiH, ako se izloženostima prema njima dodjeljuje ponder rizika od 20%, u skladu sa propisanim odredbama koje se primjenjuju za izračun kapitalnih zahtjeva;
  - b) potraživanja od ili za koja garantuje centralna vlada ili centralna banka treće zemlje ili jedinica područne (regionalne) ili lokalne samouprave ili subjekt javnog sektora u trećoj zemlji, pod uslovom da joj je dodijeljen ponder rizika od 20% u skladu sa propisanim odredbama koje se primjenjuju za izračun kapitalnih zahtjeva;
  - c) izloženosti u obliku pokrivenih obveznica visoke kvalitete, koje ispunjavaju sve sljedeće zahtjeve:
    - 1) to su obveznice u skladu sa propisanom definicijom i koje ispunjavaju propisane uslove koje se primjenjuju za izračun kapitalnih zahtjeva;
    - 2) izloženosti prema institucijama u skupu za pokriće ispunjavaju propisane uslove koje se primjenjuju za izračun kapitalnih zahtjeva;
    - 3) banka/strana banka koja ulaže u pokriveno obveznice i izdavalac ispunjavaju propisane zahtjeve u pogledu transparentnosti;
    - 4) izdanje iznosi najmanje 250 miliona EUR (ili protuvrijednost u domaćoj valuti), za izdavaoca iz zemalja članica, a za izdanja emitentata iz BiH i drugih zemalja minimalni iznos izdanja će se utvrđivati na osnovu uslova na tržištu emitenta, u smislu uobičajenih izdanja za identične ili slične vrijednosne papire;
    - 5) pokrivenim obveznicama odabrana ECAI dodjeljuje kreditnu procjenu barem 2. nivoa kreditne kvalitete u skladu sa propisanim uslovima koji se primjenjuju za izračun kapitalnih zahtjeva, istovrsnog nivoa kreditne kvalitete u slučaju kratkoročne kreditne procjene ili u nedostatku kreditne procjene, dodjeljuje im se ponder rizika od 20%, u skladu sa propisanim uslovima koji se primjenjuju za izračun kapitalnih zahtjeva;
    - 6) skup za pokriće u svakom trenutku ispunjava zahtjev za pokriće imovine u iznosu od barem 7% više od iznosa potrebnog za podmirivanje potraživanja povezanih sa pokrivenim obveznicama. Međutim, na pokriveno obveznice sa kreditnom procjenom 1. nivoa kreditne kvalitete, koje ne ispunjavaju uslov minimalne veličine izdanja za pokriveno obveznice izuzetno visoke kreditne kvalitete, u skladu sa članom 25. stav (1) tačka f) alineja 4) ove odluke, ali ispunjavaju zahtjeve za pokriveno obveznice

- visoke kreditne kvalitete iz alineja 1), 2), 3) i 4) ove tačke, primjenjuje se minimalni zahtjev za pokriće imovine od 2%;
- d) izloženosti u obliku pokrivenih obveznica koje izdaju banke/strane banka u trećim zemljama, a koje ispunjavaju sve sljedeće zahtjeve:
- 1) to su pokrivena obveznica u skladu sa nacionalnim pravom treće zemlje, koje ih mora definirati kao dužničke vrijednosne papire koje izdaju banke/strane banke ili društvo kćer koje je u potpunom vlasništvu banke/strane banke koja garantuje izdanje/emisiju i koje su osigurane skupom imovine za pokriće, u vezi s kojima imao obveznica imaju neposredno pravo na otplatu glavnice i kamata prema načelu prioriteta u slučaju nastanka statusa neispunjavanja obaveza izdavaoca/emitenta;
  - 2) izdavalac pokrivena obveznica, prema nacionalnom pravu treće zemlje, podliježe posebnom javnom nadzoru kojem je cilj zaštititi imaoce/emitente obveznica, a nadzorni i pravni okviri koji se primjenjuju u trećoj zemlji moraju biti barem identični onima koji se primjenjuju u EU;
  - 3) pokrivena obveznica osigurane su skupom imovine jedne ili više vrsta u skladu sa propisanim uslovima koji se primjenjuju za izračun kapitalnih zahtjeva. Ako skup sadržava kredite osigurane nekretninama, moraju se ispuniti propisani zahtjevi koji se primjenjuju za izračun kapitalnih zahtjeva;
  - 4) izloženosti prema institucijama u skupu za pokriće ispunjavaju propisane uslove koji se primjenjuju za izračun kapitalnih zahtjeva;
  - 5) banka/strana banka koja ulaže u pokrivena obveznica i izdavalac ispunjavaju propisane zahtjeve u pogledu transparentnosti;
  - 6) pokrivenim obveznicama odabrana ECAI dodjeljuje kreditnu procjenu barem 1. nivoa kreditne kvalitete u skladu sa propisanim uslovima koji se primjenjuju za izračun kapitalnih zahtjeva, identičnog nivoa kreditne kvalitete u slučaju kratkoročne kreditne procjene ili, u nedostatku kreditne procjene, dodjeljuje im se ponder rizika od 10% u skladu sa propisanim uslovima koji se primjenjuju za izračun kapitalnih zahtjeva;
  - 7) skup za pokriće imovine u svakom trenutku ispunjava zahtjev za pokriće imovine u iznosu od barem 7% više od iznosa potrebnog za podmirivanje potraživanja povezanih s pokrivenim obveznicama. Međutim, ako izdanje pokrivenih obveznica iznosi 500 miliona EUR (ili protuvrijednost u domaćoj valuti) ili više, za izdavaoca iz zemalja članica, a za izdanja emitenata iz BiH i drugih zemalja minimalni iznos izdanja će se utvrđivati na osnovu uslova na tržištu emitenta, u smislu uobičajenih izdanja za identične ili slične vrijednosne papire, na njih se primjenjuje minimalni zahtjev za pokriće imovine u iznosu od 2%;
- e) dužnički vrijednosni papiri privrednih društava koji ispunjavaju sve sljedeće zahtjeve:
- 1) odabrana ECAI dodijelila im je kreditnu procjenu barem 1. nivoa kreditne kvalitete u skladu sa propisanim uslovima koji se primjenjuju za izračun kapitalnih zahtjeva ili istovrsnog nivoa kreditne kvalitete u slučaju kratkoročne kreditne procjene;
  - 2) izdanje vrijednosnih papira iznosi najmanje 250 miliona EUR (ili protuvrijednost u domaćoj valuti) za izdavaoca iz zemalja članica, a za izdanja emitenata iz BiH i drugih zemalja minimalni iznos izdanja će se utvrđivati na osnovu uslova na tržištu emitenta, u smislu uobičajenih izdanja za identične ili slične vrijednosne papire;
  - 3) maksimalno vrijeme do dospijeca vrijednosnih papira u trenutku izdavanja iznosi 10 godina.
- (2) Tržišna vrijednost svake imovine nivoa 2a podliježe korektivnom faktoru od najmanje 15%.
- (3) Primjena korektivnih faktora iz stava (2) ovog člana bit će regulisana Uputstvom.

Član 27.

Imovina nivoa 2b

- (1) Imovina nivoa 2b uključuje samo imovinu koja se može svrstati u jednu ili više sljedećih

kategorija i koja u svakom slučaju ispunjava utvrđene kriterije prihvatljivosti:

- a) dužničke vrijednosne papire privrednih društava koji ispunjavaju sve sljedeće zahtjeve:
  - 1) odabrana ECAI dodijelila im je kreditnu procjenu barem 3. nivoa kreditne kvalitete, u skladu sa propisanim uslovima koji se primjenjuju za izračun kapitalnih zahtjeva ili istog nivoa kreditne kvalitete u slučaju kratkoročne kreditne procjene;
  - 2) izdanje vrijednosnih papira iznosi najmanje 250 miliona EUR (ili protuvrijednost u domaćoj valuti), za izdavaoce iz zemalja članica, a za izdanja emitenata iz BiH i drugih zemalja minimalni iznos izdanja će se utvrđivati na osnovu uslova na tržištu emitenta, u smislu uobičajenih izdanja za identične ili slične vrijednosne papire;
  - 3) maksimalno vrijeme do dospijeca vrijednosnih papira u trenutku izdavanja iznosi 10 godina;
- b) dionice, pod uslovom da ispunjavaju sve sljedeće zahtjeve:
  - 1) čine dio glavnog berzovnog indeksa u BiH (na SASE i BLSE), državi članici ili u trećoj zemlji a prema spisku priznatih berzi za potrebe izračunavanja kapitalnih zahtjeva, te ih je za potrebe ove tačke kao takve odredilo nadležno tijelo BiH, države članice ili relevantno tijelo javne vlasti u trećoj zemlji. Ako nadležno tijelo ili tijelo javne vlasti ne donese odluku u pogledu glavnih berzovnih indeksa, banka takvim smatra berzovni indeks sastavljen od vodećih društava u određenom području nadležnosti;
  - 2) izražene su u valuti matične države članice banke/strane banke ili, ako su izražene u nekoj drugoj valuti, smatraju se imovinom 2b nivoa samo do iznosa za pokrivanje neto likvidnosnih odliva u periodu stresa u toj valuti ili u nadležnosti u kojoj postoji izloženost kreditnom riziku;
  - 3) dokazale su se kao pouzdani izvor likvidnosti u svakom trenutku, uključujući i tokom perioda stresa. Smatra se da je zahtjev ispunjen, ako nivo pada berzanske cijene dionice ili povećanja njenog korektivnog faktora tokom perioda stresa na tržištu u trajanju od 30 kalendarskih dana ne prelazi 40% odnosno 40 procentnih poena;
- c) izloženosti u obliku pokrivenih obveznica visoke kvalitete koje ispunjavaju sve sljedeće zahtjeve:
  - 1) to su obveznice u skladu sa propisanim uslovima koji se primjenjuju za izračun kapitalnih zahtjeva ili ispunjavaju propisane zahtjeve za tretman prilikom izračuna kapitalnih zahtjeva;
  - 2) banka/strana banka koja ulaže u pokriveno obveznice ispunjava propisane zahtjeve u pogledu transparentnosti;
  - 3) izdavalac pokrivenih obveznica stavlja informacije na raspolaganje ulagačima najmanje na tromjesečnoj osnovi u skladu sa propisanim uslovima koji se primjenjuju za izračun kapitalnih zahtjeva;
  - 4) izdanje iznosi najmanje 250 miliona EUR (ili protuvrijednost u domaćoj valuti), za izdavaoce iz zemalja članica, a za izdanja emitenata iz BiH i drugih zemalja minimalni iznos izdanja će se utvrđivati na osnovu uslova na tržištu emitenta, u smislu uobičajenih izdanja za identične ili slične vrijednosne papire;
  - 5) pokriveno obveznice osigurane su isključivo imovinom koja ispunjava propisane uslove koji se primjenjuju za izračun kapitalnih zahtjeva;
  - 6) skup za pokriće u svakom trenutku ispunjava zahtjev za pokriće imovine u iznosu od barem 10% više od iznosa potrebnog za podmirenje potraživanja povezanih s pokrivenim obveznicama;
  - 7) banka/strana banka izdavalac mora javno objavljivati na mjesečnoj osnovi da skup izloženosti ispunjava zahtjev za pokriće imovine u visini od 10%;
- d) Za banke/strane banke koje, u skladu sa svojim statutom, nisu u mogućnosti zbog specifičnog načina poslovanja držati kamatonosnu imovinu, nekamatonosna imovina koja predstavlja potraživanja od ili za koja garantuje centralna banka ili centralna vlada ili

- centralna banka treće zemlje ili jedinica područne (regionalne) ili lokalne samouprave ili subjekt javnog sektora u trećoj zemlji, pod uslovom da je odabrana ECAI dodijelila toj imovini kreditnu procjenu barem 5. nivoa kreditne kvalitete u skladu sa propisanim uslovima koji se primjenjuju za izračun kapitalnih zahtjeva ili istovrsnog nivoa kreditne kvalitete u slučaju kratkoročne kreditne procjene;
- (2) Tržišna vrijednost svake imovine nivoa 2b podliježe korektivnim faktorima, koji će biti propisani Uputstvom.
  - (3) Za banke koje, u skladu sa svojim statutom, nisu u mogućnosti zbog specifičnog načina poslovanja držati kamatonosnu imovinu, Agencija može odobriti izuzeće od primjene stava (1) tačke a) alineje 2) i 3) ovog člana, pod uslovom da postoje dokazi o nedovoljnoj dostupnosti nekamatonosne imovine koja ispunjava te zahtjeve, te da je predmetna nekamatonosna imovina adekvatno likvidna na drugim organizovanim tržištima.
  - (4) Pri utvrđivanju adekvatne likvidnosti nekamatonosne imovine, za potrebe stava (3) ovog člana, Agencija razmatra sljedeće faktore:
    - a) dostupne podatke u pogledu njene tržišne likvidnosti, uključujući obim trgovanja, vidljive razlike traženih i ponuđenih cijena, cjenovnu volatilnost i efekt na cijene;
    - b) ostale faktore povezane sa njenom likvidnosti, uključujući istorijske dokaze o širini i dubini tržišta za nekamatonosnu imovinu, broj i raznolikost tržišnih učesnika i postojanje snažne tržišne infrastrukture.

Član 28.

Dionice ili udjeli u subjektima za zajednička ulaganja (CIU)

- (1) Dionice ili udjeli u subjektima za zajednička ulaganja (CIU) priznaju se kao likvidna imovina jednakog nivoa kao likvidna odnosna imovina predmetnog subjekta do najvećeg iznosa od 250 miliona EUR (ili protuvrijednosti u domaćoj valuti) za izdavaoce iz zemalja članica, a za izdanja emitentata iz BiH i drugih zemalja minimalni iznos izdanja će se utvrđivati na osnovu uslova na tržištu, emitenta, u smislu uobičajenih izdanja za identične ili slične vrijednosne papire, za svaku banku/stranu banku pojedinačno, pod uslovom da CIU ulaže samo u likvidnu imovinu i finansijske derivate u skladu sa pripisanim uslovima za izračunavanja kapitalnih zahtjeva, samo u mjeri potrebnoj za ublažavanje kamatnog, valutnog ili kreditnog rizika u portfoliju.
- (2) Uslovi, pristupi i korektivni faktori koje su banke dužne primjenjivati na svoje dionice ili udjele u CIU-ima se, u zavisnosti od kategorije odnosne likvidnosne imovine, propisuju Uputstvom kojim će se detaljno razraditi primjena odredbi iz ove odluke, a u skladu sa propisanim uslovima koji se primjenjuju za izračun kapitalnih zahtjeva.
- (3) U skladu sa stavom (2) ovog člana, ako su izloženosti iz stava (1) ovog člana značajne (premašuju 10% ukupne imovine CIU), banke su dužne razviti efikasne metodologije i postupke za izračun i iskazivanje tržišne vrijednosti i korektivnih faktora za dionice ili udjele u CIU-ima.
- (4) Ako izloženosti iz stava (1) ovog člana nisu značajne da bi banka razvila vlastite metodologije iz stava (3) ovog člana i pod uslovom da je nadležno tijelo potvrdilo ispunjenje uslova, banci je dopušteno da se prilikom izračuna i iskazivanja tržišne vrijednosti i korektivnih faktora za dionice ili udjele u CIU-ima osloni se na treća lica i to:
  - a) depozitara CIU-a, pod uslovom da CIU ulaže isključivo u vrijednosne papire, te deponira sve te vrijednosne papire kod navedenog depozitara, u skladu sa važećim propisima;
  - b) druge CIU-ove, društva za upravljanje CIU-om, pod uslovom da društvo za upravljanje CIU-om ispunjava kriterije u pogledu nadzora u državi članici ili u slučaju treće zemlje pod nadzorom koji je na jednak način uređen kao i nadzor po propisima EU i da je osigurana odgovarajuća saradnja između nadležnih tijela za nadzor.
- (5) Vezano za primjenu stava (4) ovog člana, potrebno je osigurati da ispravnost izračuna depozitara CIU ili društva za upravljanje CIU-om potvrdi eksterni revizor, u skladu sa

važećim propisima.

- (6) Ako banka ne postupa u skladu sa zahtjevima iz st. (3) i (4) ovog člana u pogledu dionica ili udjela u CIU-u, prestaje ih priznavati kao likvidnu imovinu za potrebe ove odluke.

Član 29.

Kršenje zahtjeva za priznavanje imovine u zaštitni sloj likvidnosti

- (1) Ako likvidna imovina prestane biti u skladu sa primjenjivim općim zahtjevima iz člana 22., operativnim zahtjevima iz člana 23. ove odluke ili primjenjivim kriterijima prihvatljivosti za imovinu nivoa 1, 2a i 2b, banka je prestaje priznavati kao likvidnu imovinu najkasnije 30 kalendarskih dana od datuma kad je nastupilo kršenje zahtjeva.
- (2) Stav (1) ovog člana primjenjuje se na dionice ili udjele u CIU-u koji više ne ispunjavaju zahtjeve prihvatljivosti, samo ako ne premašuju 10 % ukupne imovine CIU-a.

III.2. NETO LIKVIDNOSNI ODLIVI

Član 30.

Utvrđivanje neto likvidnosnih odliva

- (1) Neto likvidnosni odlivi, u skladu sa definicijom iz člana 2. tačka 1) ove odluke, predstavljaju zbir likvidnosnih odliva iz člana 31. ove odluke umanjenih za zbir likvidnosnih priliva iz člana 32. ove odluke, ali ne smiju biti manji od nule.
- (2) Način izračuna neto likvidnosnog odliva iz stava (1) ovog člana utvrđen je u Prilogu 2. koji je sastavni dio ove odluke.
- (3) Osnovni princip koji vrijedi prilikom utvrđivanja neto likvidnih odliva je da banka prilikom izračuna LCR istu stavku ne može uvrštavati i kod utvrđivanja zaštitnog sloja likvidnosti (brojnik) i vezano za likvidne prilive (nazivnik).

Član 31.

Likvidnosni odlivi

- (1) Za potrebe izračuna neto likvidnosnih odliva, u skladu sa članom 30. ove odluke, likvidnosni odlivi se izračunavaju množenjem preostalih stanja različitih kategorija ili vrsta obaveza i vanbilansnih obaveza sa stopama po kojima se očekuje da će oni isteći ili biti povučeni.
- (2) Likvidnosni odlivi iz stava (1) ovog člana koji se množe sa primjenjivom stopom odliva uključuju:
  - a) trenutno preostali dio stabilnih depozita stanovništva i drugih depozita stanovništva;
  - b) trenutno preostale iznose za druge obaveze koje dospijevaju, čiju isplatu može zahtijevati izdavalac ili pružalac izvora finansiranja ili koji podrazumijevaju očekivanje pružaoca finansiranja da će banka otplatiti obavezu u sljedećih 30 kalendarskih dana, kako je određeno;
  - c) dodatne odlivi po ugovorima koji se odnose na finansijske derivate u skladu sa propisanim uslovima koji se primjenjuju za izračun kapitalnih zahtjeva;
  - d) maksimalni iznos koji je moguće povući tokom sljedećih 30 kalendarskih dana iz neiskorištenih ugovorenih kreditnih i likvidnosnih linija;
  - e) dodatne odlive utvrđene procjenom u skladu sa st. (3) i (4) ovog člana.
- (3) Vezano za stav (2) tačka e) ovog člana, banke su dužne redovno procjenjivati vjerovatnost i potencijalni obim likvidnosnih odliva tokom 30 kalendarskih dana u vezi sa proizvodima i uslugama koje nisu obuhvaćeni odlivima po osnovu operativnih depozita, drugih obaveza, odlivima unutar grupe i institucionalnih sistema zaštite, dodatnim odlivima i odlivima iz kreditnih i likvidnosnih linija, te koje one nude ili za koje bi potencijalni kupci smatrali da su povezane s tim bankama/stranim bankama. Navedeni proizvodi ili usluge uključuju, ali nisu ograničeni na likvidnosne odlive koji proizlaze iz ugovornih aranžmana u skladu sa propisanim uslovima koji se primjenjuju za izračun kapitalnih zahtjeva, kao što su:

- a) druge vanbilansne obaveze i obaveze potencijalnog finansiranja, uključujući, između ostalog, sporazume o linijama za finansiranje,
  - b) neiskorištene kredite i avanse velikim klijentima;
  - c) ugovorene kredite, koji još nisu iskorišteni;
  - d) kreditne kartice;
  - e) prekoračenja po računima;
  - f) planirani odlivi povezani sa obnavljanjem ili odobravanjem novih kredita stanovništvu i kredita velikim klijentima;
  - g) planirane obveze povezane sa finansijskim derivatima;
  - h) vanbilansne povezane proizvode po osnovu finansiranja trgovine.
- (4) Za potrebe ovog dijela odluke, velikim klijentom se smatra značajna druga ugovorna strana u skladu sa definicijom iz člana 38. stav (3) ove odluke. U ovom kontekstu, grupa povezanih kontra strana se definira na isti način kao u propisanim regulatornim zahtjevima u pogledu velikih izloženosti banaka.
- (5) Odlivi iz stava (1) ovog člana, procjenjuju se na osnovu pretpostavke kombinacije idiosinkrastičnog stresnog scenarija i stresnog scenarija na nivou tržišta iz člana 33. ove odluke. Pri toj procjeni, banke posebno vode računa o značajnoj šteti za ugled do koje bi moglo doći ako se ne bi osigurala likvidnosna podrška navedenim proizvodima ili uslugama.
- (6) Banke najmanje jednom godišnje izvještavaju Agenciju o proizvodima i uslugama čiji su vjerovatnost i potencijalni obim likvidnosnih odliva iz stava (1) ovog člana značajni, a Agencija utvrđuje visinu odliva.
- (7) Agencija može primijeniti stopu odliva do 5% za vanbilansne povezane proizvode po osnovu finansiranja trgovine, kako je propisano u zahtjevima koji se odnose na izračun kapitalnih zahtjeva, što će biti propisano Uputstvom.
- (8) Kriteriji za uključenje u odlive iz stabilnih depozita stanovništva (depoziti obuhvaćeni sistemom osiguranja depozita, tretman dijela postojanog odnosa koji umanjuje vjerovatnost povlačenja, kriterije razvrstavanja depozita na stabilne i manje stabilne depozite polazeći od zakonskih i drugih propisa o osiguranju depozita u bankama u BiH pohranjivanje na transakcijskom računu) i primjena viših stopa odliva detaljnije će se propisati Uputstvom, kao i kriteriji za uključenje u ostale kategorije odliva sa pripadajućim stopama odliva.
- (9) Za potrebe uključanja odliva iz likvidnosnih linija, likvidnosnom linijom se smatra svaka obavezujuća neiskorištena rezervna linija koja bi se iskoristila za refinanciranje dužničkih obaveza klijenta u situacijama kada taj klijent ne može obnoviti taj dug na finansijskim tržištima. Opće linije za obrtni kapital poslovnih subjekata neće se klasificirati kao likvidnosne linije, već kao kreditne linije.
- (10) Način uključanja i izračuna iznosa odliva iz stava (9) ovog člana bit će propisani Uputstvom.
- (11) U slučajevima gdje postoji mogućnost da se neka stavka nađe u višestrukim kategorijama novčanih odliva, banka treba uzeti u obzir maksimalni ugovoreni odliv za taj proizvod.

Član 32.

Likvidnosni prilivi

- (1) Banka procjenjuje likvidnosne prilive tokom perioda od 30 kalendarskih dana, obuhvatajući samo ugovorne prilive koji proizlaze iz izloženosti koje nisu dospjele, te za koje banka nema razloga očekivati neispunavanje obaveza u roku od 30 kalendarskih dana.
- (2) Likvidnosnim prilivima se dodjeljuju stope priliva, zavisno od kategorije imovine, uključujući i vanbilansne stavke, odnosno finansijski derivati u skladu sa propisanim uslovima koji se primjenjuju na izračun kapitalnih zahtjeva i ispunjenja propisanih zahtjeva za pojedine kategorije imovine, koji će detaljno biti propisani posebnim provedbenim aktom donesenim u svrhu primjene ove odluke, uključujući i način izračuna (bruto ili neto osnova).
- (3) Postupajući po st. (1) i (2) ovog člana banka ne uzima u obzir:

- a) prilive po bilo kojoj likvidnoj imovini koja je uključena u zaštitni sloj likvidnosti, osim po dospjelim plaćanjima na imovinu koja se ne odražava u tržišnoj vrijednosti imovine;
  - b) prilive po bilo kojim novozaključenim ugovorima.
- (4) Banka uzima u obzir likvidnosne prilive koji potiču iz trećih zemalja ako postoje ograničenja u vezi sa prijenosom ili koji su iskazani u nekonvertibilnim valutama samo u onoj mjeri u kojoj oni odgovaraju odlivima u određenoj trećoj zemlji ili valuti.
- (5) Banke su obavezne ograničiti priznavanje likvidnosnih priliva na 75% ukupnih likvidnosnih odliva, osim ako se po prethodnom odobrenju Agencije za posebne prilive primjenjuju izuzeća.
- (6) U skladu sa stavom (5) ovog člana, banka može u cijelosti ili djelimično iz gornje granice izuzeti sljedeće likvidnosne prilive:
- a) prilive za koje je pružatelj matična banka/strana banka ili banka kći strane banke ili drugo društvo kći iste matične banke/strane banke ili je usko povezano sa navedenim bankama, u skladu sa propisima koji regulišu superviziju na konsolidovanoj osnovi;
  - b) prilive iz depozita deponiranih kod druge banke/strane banke unutar grupe subjekata koji se priznaju za tretman uključanja u institucionalni sistem zaštite;
  - c) prilive koji potiču iz kategorije „odlivi sa međuovisnim prilivima“, uključujući prilive po kreditima povezanim sa kreditima osiguranima nekretninama ili promotivnim kreditima iz člana 25. stav (1) tačka e) alineja 2) ove odluke ili iz multilateralne razvojne banke ili subjekta javnog sektora preko kojeg je banka plasirala kredit.
- (7) Izuzeća od gornje granice priliva mogu biti primijenjena u slučaju institucija koje nadzire Agencija ako su njihove osnovne djelatnosti lizing i faktoring, što je podložno prethodnom odobrenju Agencije, uz ispunjenje uslova koji bi se propisali podzakonskim aktom na osnovu zakonskih propisa kojima se reguliše poslovanje takvih institucija, kao i primjena regulatornih zahtjeva na pojedinačnoj i konsolidovanoj osnovi.
- (8) Prethodnom odobrenju iz stava (7) ovog člana podložne su banke čije su osnovne aktivnosti finansiranje kupovine motornih vozila i potrošačko kreditiranje, te se u tim slučajevima može primjenjivati gornja granica priliva od 90%.
- (9) Banke iz stava (8) ovog člana mogu biti izuzete iz gornje granice priliva mogu primjenjivati višu gornju granicu od 90%, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
- a) poslovne aktivnosti bilježe nizak profil likvidnosnog rizika, uzimajući u obzir sljedeće faktore:
    - 1) vrijeme priliva odgovara vremenu odliva;
    - 2) na pojedinačnom nivou, banka se ne finansira značajno iz depozita stanovništva;
  - b) na pojedinačnom nivou omjer osnovnih aktivnost navedenih u stavu (8) ovog člana premašuje 80% ukupne bilansne sume;
  - c) odstupanja se objavljuju u godišnjim izvještajima.
- (10) Izuzeća koja odobri Agencija mogu se primjenjivati na pojedinačnom i konsolidovanom nivou, u skladu sa propisima koji regulišu superviziju na pojedinačnoj i konsolidovanoj osnovi.
- (11) Banka utvrđuje iznos neto likvidnih priliva na osnovu primjene gornje granice priliva, a u skladu sa formulom iz Priloga 2. ove odluke.
- (12) Agencija može odobriti primjenu viših stopa priliva u pojedinim slučajevima za neiskorištene kreditne i likvidnosne linije unutar grupe ili banaka uključenih u institucionalni sistem zaštite, ako su ispunjeni svi propisani uslovi i dodatni kriteriji, pri čemu za potrebe utvrđivanja ispunjenja propisanih uslova i kriterija nadležne institucije za nadzor grupe zajednički djeluju i konsultiraju se u skladu sa propisima koji regulišu zajedničke supervizorske odluke o bonitetnim zahtjevima, pri čemu se u slučaju primjene povlaštenih stopa iste primjenjuju simetrično.

III.3. SCENARIJI STRESNIH USLOVA

Član 33.

Scenariji stresnih uslova za potrebe LCR-a

U svrhu ispunjenja zahtjeva za likvidnosnu pokrivenost, scenarijima stresnih uslova mogu se smatrati pokazatelji okolnosti u kojima se može smatrati da je banka izložena stresu:

- a) odliv znatnog dijela depozita stanovništva;
- b) djelimičan ili potpun gubitak neosiguranih izvora finansiranja velikih klijenata, uključujući depozite velikih klijenata i druge izvore potencijalnog finansiranja, poput primljenih likvidnosnih ili kreditnih linija;
- c) djelimičan ili potpun gubitak osiguranih, kratkoročnih izvora finansiranja;
- d) dodatni likvidnosni odlivi zbog smanjenja kreditnog rejtinga za do tri stepena;
- e) povećana volatilnost tržišta koja utiče na vrijednost kolaterala ili njegovu kvalitetu ili dovodi do dodatnih potreba za kolateralom;
- f) neplanirano povlačenje likvidnosnih i kreditnih linija;
- g) moguća obaveza otkupa duga ili ispunjavanja neugovorenih obaveza.

III.4. ZAHTJEVI U POGLEDU STABILNIH IZVORA FINANSIRANJA

Član 34.

Stabilni izvori finansiranja

- (1) Sa ciljem smanjenja rizika finansiranja tokom dužeg vremenskog perioda, banke su dužne osigurati odgovarajuće ispunjavanje dugoročnih obaveza pomoću niza instrumenata stabilnih izvora finansiranja u uobičajenim i stresnim uslovima.
- (2) U smislu stava (1) ovog člana, banke su dužne osigurati adekvatno izvještavanje o stavkama koje omogućavaju stabilan izvor finansiranja i koje zahtijevaju stabilan izvor finansiranja.
- (3) NSFR predstavlja odnos između raspoloživog iznosa stabilnog finansiranja (ASF) i potrebnog iznosa stabilnog finansiranja (RSF), pri čemu na ovaj način utvrđeni koeficijent treba biti minimalno 100%:

raspoloživi iznos stabilnog finansiranja	$\geq$	100%
potreban iznos stabilnog finansiranja		

- (4) Definicije i elementi prilikom utvrđivanja ASF i RSF, odnosno izračuna NSFR su zasnovani na međunarodno usaglašenim definicijama i kalibracijama, pri čemu određeni elementi zbog specifičnih uslova na lokalnim tržištima mogu biti predmet nacionalne diskrecije, odnosno uvođenja strožih standarda, kako bi se na adekvatan način iskazao profil rizika finansiranja banaka.
- (5) U skladu sa navedenim u stavu (8) ovog člana, Agencija može posebnim podzakonskim aktom donesenim na osnovu ove odluke u skladu sa supervizorskom procjenom profila rizika finansiranja, propisati standarde koji su stroži od međunarodno utvrđenih i usaglašenih, a također u supervizorskom postupku tražiti od pojedinačnih banaka ispunjenje strožih zahtjeva polazeći od procjene usklađenosti individualnog profila rizičnosti pojedinačne banke i njene usklađenosti sa propisanim standardima.
- (6) Definicije u okviru NSFR, osim ako nije drugačije navedeno u ovoj Odluci, odražavaju one propisane u okviru izračuna LCR-a.
- (7) Uspostava NSFR kao obaveznog kvantitativnog zahtjeva, obaveze usklađivanja banaka sa istim i izvještavanje o NSFR bit će naknadno propisano, u skladu sa propisima EU.
- (8) U skladu sa navedenim u st. (2) i (7) ovog člana, naknadno će se posebnim podzakonski aktom Agencije propisati i način utvrđivanja iznosa ASF i RSF, kao i konverzijski faktori koji se primjenjuju za pojedinačne stavke uključene u izračun ASF i RSF.

III.5. POSEBNI ZAHTJEVI ZA LIKVIDNOSNU POKRIVENOST

Član 35.

Određivanje posebnog zahtjeva za likvidnosnu pokrivenost

- (1) Za potrebe određivanja adekvatnog nivoa zahtjeva za likvidnost banke, a na osnovu provedenog postupka supervizorske provjere i procjene rizika likvidnosti kojem je banka izložena ili bi mogla biti izložena, Agencija može odrediti posebne zahtjeve za likvidnost banke, uzimajući u obzir:
  - a) rizični profil banke i njen poslovni model;
  - b) sisteme, procese i mehanizme banke za utvrđivanje, mjerenje, praćenje i izvještavanje o riziku likvidnosti, te upravljanje rizikom likvidnosti tokom odgovarajućeg perioda, uključujući i unutarodnevno upravljanje likvidnošću, kako bi se osiguralo održavanje odgovarajućeg nivoa zaštitnih slojeva likvidnosti;
  - c) rezultate supervizorske procjene i ocjene rizika likvidnosti banke, rizike koje banka predstavlja za stabilnost bankarskog sistema u FBiH, rizike banke koji se otkrivaju provođenjem testiranja otpornosti na stres, u skladu sa vrstom, obimom i složenosti poslovanja banke.
- (2) U vezi sa stavom (1) ovog člana, Agencija u procesu provjere ICAAP-a i ILAAP-a određuje osiguravaju li sistemi, procesi i mehanizmi koje provodi banka, njen regulatorni kapital i nivo likvidnost, dobro upravljanje i pokriće rizika likvidnosti banke, te u skladu sa tim zahtijevati od banke prilikom izračuna LCR poseban zahtjev za likvidnosnom pokrivenošću.

IV. DODATNI MEHANIZMI ZA STALNO PRAĆENJE IZLOŽENOSTI RIZIKU LIKVIDNOSTI

Član 36.

Dodatni mehanizam za stalno praćenje izloženosti riziku likvidnosti

Za mjerenje dimenzije profila rizika likvidnosti, pored minimalno propisanog LCR-a, banka je dužna koristiti konzistentno i dosljedno dodatne alate i metriku u procjeni rizika likvidnosti, koja obuhvata minimalno sljedeće:

- a) identifikovanje ročne neusklađenosti između ugovorenih priliva i odliva u utvrđenim vremenskim periodima po svim bilansnim i vanbilansnim stavkama;
- b) identifikovanje koncentracija u izvorima finansiranja;
- c) raspoloživost neopterećene imovine koja je utrživa kao kolateral na sekundarnim tržištima, odnosno prihvatljiva za plasmane centralnih banaka ili drugih nadležnih institucija; i
- d) tržišni alati za praćenje likvidnosti u smislu indikatora za rano upozorenje na potencijalne probleme likvidnosti banke.

Član 37.

Identifikovanje ročne neusklađenosti ugovorenih priliva i ugovorenih odliva

- (1) Banka je dužna identifikovati neusklađenosti između ugovorenih priliva i ugovorenih odliva za utvrđene vremenske periode.
- (2) Instrumenti koji nemaju specificiranu ročnost (nedefinirano ili otvoreno dospijeće) trebaju se odvojeno prikazivati, sa detaljnim podacima o tim instrumentima, te bez pretpostavki o datumu dospijeća.
- (3) Informacije o mogućim gotovinskim tokovima koji proizlaze iz finansijskih derivata, također se trebaju uključiti u mjeri u kojoj su njihove ugovorene ročnosti relevantne za razumijevanje tokova gotovine.
- (4) Pored propisanog praćenja ugovorenih priliva i ugovorenih odliva prema preostaloj ročnosti

ugovora, banke trebaju vršiti vlastite analize ročne neusklađenosti na osnovu bihevioralnih pretpostavki o prilivima i odlivima sredstava u uobičajenim i stresnim situacijama.

- (5) Analize iz stava (4) ovog člana se trebaju zasnivati na strateškim i poslovnim planovima banke.
- (6) Ukoliko banka planira materijalno značajnu promjenu poslovnog modela, mora u projekcijama neusklađenosti uključiti utjecaj takvih promjena.
- (7) Banka treba adekvatno dokumentovati objašnjenja na koji način planira premostiti eventualno utvrđene interne neusklađenosti, kao i obrazloženja zbog čega se korištene pretpostavke različite od uslova iz ugovora.

Član 38.

Koncentracija izvora finansiranja

- (1) Banka je dužna uspostaviti adekvatne mehanizme za identifikovanje izvora finansiranja koji su toliko značajni da bi njihovo povlačenje moglo izazvati problem sa likvidnošću banke, te u tom smislu diverzificirati izvore finansiranja.
- (2) U svrhu postupanja po stavu (1) ovog člana, banka je dužna identifikovati i pratiti izvore finansiranja koje potiču od svake značajne kontra strane (druge ugovorne strane), utvrđene kao procenat (%) u ukupnim obavezama (izvorima), te kontinuirano pratiti i apsolutno i relativno učešće eksponiranosti prema značajnim kontra stranama, kao i značajna povećanja koncentracija u izvorima finansiranja.
- (3) Pri tome, značajna kontra strana (druga ugovorna strana) definira se kao pojedinačna druga ugovorna strana ili grupa povezanih drugih ugovornih strana na koje pojedinačno ili zajedno otpada više od 1% ukupne bilansne sume. Pored navedenog kvantitativnog kriterija, mogu biti korištene i druge opisne (kvalitativne) karakteristike za njihovu identifikaciju, na osnovu finansijskog profila banke.
- (4) U kontekstu odredbi ove odluke, kod identifikacije grupe povezanih ugovornih strana postupa se na isti način kao i prilikom utvrđivanja velikih izloženosti riziku. U slučaju identifikovanja depozita unutar grupe i depozita povezanih lica sa bankom, banka će primjenjivati iste principe kao i za potrebe izvještavanja na konsolidovanoj osnovi, u skladu sa zakonskim i drugim propisima kojima je uređena supervizija na konsolidovanoj osnovi, uzimajući u obzir potencijalna ograničenja u pogledu unutargrupnih, odnosno prekograničnih transakcija u periodima stresa.
- (5) Identifikacija i praćenje koncentracija u izvorima finansiranja vrši se za svaki pojedinačni značajni finansijski instrument, odnosno proizvod, kao i grupu sličnih instrumenata, odnosno proizvoda banke.
- (6) Za potrebe stava (5) ovog člana, značajan instrument/proizvod definira se kao jedan instrument/proizvod ili grupa sličnih instrumenata/proizvoda koji zbirno čine više od 1% ukupne bilansne sume banke.
- (7) Identifikovanje i praćenje koncentracija u izvorima finansiranja vrši se za sve značajne valute.
- (8) Navedeno identifikovanje i praćenje koncentracija u izvorima finansiranja podrazumijeva iskazivanje istih u vremenskim intervalima od 1 mjesec, 1-3 mjeseca, 3-6 mjeseci, 6-12 mjeseci i za intervale duže od 12 mjeseci.
- (9) Banka je dužna osigurati oprezan i konzistentan pristup u pogledu redovnog revidiranja liste značajnih drugih ugovornih strana, uzimajući u obzir i postojanje transakcija bilateralnog finansiranja između drugih ugovornih strana i utjecaja na neto novčane odlive, uključujući i vanbilansne stavke, a naročito periodima kriza, odnosno stresa na tržištu ili specifičnog za određenu banku, uslijed čega može doći do negativnih pritisaka na likvidnosti banke ili otežanog finansiranja.

Član 39.

Raspoloživost neopterećene imovine utržive kao kolateral na sekundarnim tržištima

- (1) Banka je dužna uspostaviti adekvatne i efikasne procedure i postupke upravljanja raspoloživom neopterećenom imovinom utrživom kao kolateral na sekundarnim tržištima, a koje obuhvataju:
  - a) redovno izvještavanje o iznosu, vrsti, strukturi i lokaciji raspoložive neopterećene imovine koja može služiti kao kolateral za osigurano pozajmljivanje na sekundarnom tržištu, sa pripadajućim korektivnim faktorima i po razumnoj cijeni, uključujući i operative procedure za unovčavanje kolaterala, pri čemu banka treba odvojeno izvještavati o primljenim kolateralima od klijenata koje može ponovno založiti, kao i ukupno raspoloživim iznosima kategorizirano po značajnim valutama;
  - b) redovno praćenje i izvještavanje o procijenjenim korektivnim faktorima koje bi sekundarno tržište tražilo za svaku imovinu, za odgovarajuću valuta finansiranja, kao i o očekivanoj unovčenoj vrijednosti kolaterala;
  - c) izvještavanje o lokacijama gdje se takva imovina čuva/pohranjuje, odnosno o lokacije imovine i poslovnih linija koje imaju pristup toj imovini i sl.
- (2) Primjena procedura i postupaka iz stava (1) ovog člana koristi se za sagledavanje potencijala banke da stvori dodatni izvor zaštitnog sloja likvidnosti ili osiguranog finansiranja, te u tom smislu predstavljaju standardizovano mjerilo obima u kojem LCR može biti brzo dopunjen nakon likvidnosnog šoka, ali u svrhu upravljanja rizikom likvidnosti treba biti dopunjeno sa dodatnim alatima praćenja ročne neusklađenosti i drugim relevantnim podacima iz bilansa stanja banke.
- (3) Procedure i postupci iz st. (1) i (2) ovog člana se odnose i na kolaterale koji su prihvatljivi za plasmane centralnih banaka ili drugih nadležnih institucija, u skladu sa propisima koji regulišu ovu oblast.

Član 40.

Tržišni alati za praćenje likvidnosti u smislu indikatora za rano upozorenje

- (1) Kao indikatori za rano upozorenje na potencijalne probleme sa likvidnošću banke mogu se koristiti visokofrekventni tržišni podaci, ažurni na dnevnoj osnovi ili i u kraćim vremenskim intervalima.
- (2) Podaci iz stava (1) ovog člana mogu se pratiti na sljedećim nivoima:
  - a) podaci sa cijelog tržišta (sagledavanja informacija na generalnom nivou i pravaca na ključnim tržištima i njihovog mogućeg utjecaja na finansijski sektor i određenu banku), koje uključuju: cijene kapitala (npr. indeksi sa priznatih berzi, podindeksi na određenim tržištima relevantni za aktivnosti banke i sl.); cijene na tržištima dužničkih vrijednosnih papira, deviznim tržištima, tržištima finansijskih derivata, tržištima roba, indeksi koji se odnose na određene strukturirane instrumente i dr.
  - b) podaci na nivou finansijskog sektora (praćenje širih trendova relevantnih za finansijski sektor uopće, kao i određene grupe učesnika na finansijskom tržištu i sagledavanje utjecaja istih na određenu banku);
  - c) podaci o određenoj banci ili grupi sličnih banaka (praćenje cijena dionica i instrumenata koje emitira određena banka ili grupa sličnih banaka, cijene po kojim se trguje na tržištu novca, stanje u pogledu ponovnog ugovaranja i cijena različitog trajanja finansiranja, subordinisanim dugovima banke, cijenama kredita i dr. i razmatranje utjecaja istih promjena na likvidnost banke, uključujući i reakcije drugih učesnika na tržištu).

V. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 41.

Primjena odluke

- (1) Do uvođenja NSFR iz člana 34. ove odluke, kao obaveznog kvantitativnog zahtjeva prema bankama, banke će primjenjivati i izvještavati o ročnoj usklađenosti finansijske imovine i finansijskih obaveza i strukturi najvećih izvora, te u skladu sa tim ostaju da važe član 6. stav (3) tačka 1., čl. 6a., 6b, 11. stav (2) i 12. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka (“Službene novine Federacije BiH”, br. 48/12, 110/12 i 46/14), odnosno član 1. stav (1) tačka 4. Odluke o formi izvještaja koje banke dostavljaju Agenciji (“Službene novine Federacije BiH“, broj: 110/12, 15/13, 46/14, 62/14, 26/16).
- (2) Izvještaji za 2017. godinu se Agenciji dostavljaju u skladu sa članom 6. stav (3) tačka 1., čl. 6a., 6b, 11. stav (2) i 12. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka i u skladu sa članom 1. stav (1) tačka 4. Odluke o formi izvještaja koje banke dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH. U prelaznom periodu od 01.01. do 31.12.2018. godine se sva propisana izvještavanja prema Agenciji dostavljaju istovremeno u skladu sa odredbama Odluke o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka i Odluke o formi izvještaja koje banke dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine, te u skladu sa ovom odlukom.
- (3) Stupanjem na snagu ove odluke prestaje da važi Odluka o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka (“Službene novine Federacije BiH”, br. 48/12, 110/12 i 46/14), osim člana 6. stav (3) tačka 1., čl. 6a., 6b., 11. stav (2) i 12., kojim je propisan način i rokovi izvještavanja, za period naveden u stavu (2) ovog člana.
- (4) Direktor Agencije će u roku od 60 (šezdeset) dana od dana stupanja na snagu ove odluke donijeti Uputstvo o načinu primjene odredbi ove odluke koje se odnose na komponente LCR-a.

Član 42.

Stupanje na snagu

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“.

Broj: U.O.-08-07/17
Sarajevo, 13.10.2017. godine

PREDSJEDNICA
UPRAVNOG ODBORA

mr. sc. Ljerka Marić, dipl.ecc., s.r.

Formule za određivanje sistema zaštitnog sloja likvidnosti

1. Banka primjenjuje formule iz ovog Priloga kako bi odredila sistem zaštitnog sloja likvidnosti u skladu sa čl. 17. i 21. Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banaka.
2. Izračun zaštitnog sloja likvidnosti: od datuma izračuna zaštitni sloj likvidnosti banke jednak je:
  - (a) iznosu imovine nivoa 1; uvećanom za
  - (b) iznos imovine nivoa 2.A; uvećan za
  - (c) iznos imovine nivoa 2.B;umanjen za:
  - (d) zbir tačaka (a), (b) i (c); ili
  - (e) „iznos viška likvidne imovine” izračunat u skladu sa st. 3. i 4 ovog Priloga, ovisno o tome koji je iznos niži.
3. Iznos „viška likvidne imovine” čine komponente definirane u ovom dokumentu:
  - (a) prilagođeni iznos imovine nivoa 1 u obliku nepokrivenih obveznica koji je jednak vrijednosti cjelokupne likvidne imovine nivoa 1, isključujući pokrivene obveznice nivoa 1, koju bi banka držala nakon realizacije transakcije osiguranog finansiranja, transakcije osigurane kolateralom, razmjene imovine ili transakcije osiguranim izvedenicama koja dospijeva u roku od 30 kalendarskih dana od datuma izračuna i ako banka i druga ugovorna strana razmjene likvidnu imovinu na najmanje jednom dijelu transakcije;
  - (b) prilagođeni iznos pokrivenih obveznica nivoa 1 koji je jednak vrijednosti svih pokrivenih obveznica nivoa 1 nakon korektivnog faktora koje bi banka držala nakon realizacije transakcije osiguranog finansiranja, transakcije osigurane kolateralom, razmjene imovine ili transakcije osiguranim izvedenicama koja dospijeva u roku od 30 kalendarskih dana od datuma izračuna i ako kreditna institucija i druga ugovorna strana razmjene likvidnu imovinu na najmanje jednom dijelu transakcije;
  - (c) prilagođeni iznos imovine nivoa 2.A koji je jednak vrijednosti cjelokupne imovine nivoa 2.A nakon korektivnog faktora koju bi banka držala nakon realizacije transakcije osiguranog finansiranja, transakcije osigurane kolateralom, razmjene imovine ili transakcije osiguranim izvedenicama koja dospijeva u roku od 30 kalendarskih dana od datuma izračuna i ako kreditna institucija i druga ugovorna strana razmjene likvidnu imovinu na najmanje jednom dijelu transakcije; i
  - (d) prilagođeni iznos imovine nivoa 2.B koji je jednak vrijednosti cjelokupne imovine nivoa 2.B nakon korektivnog faktora koju bi banka držala nakon realizacije transakcije osiguranog finansiranja, transakcije osigurane kolateralom, razmjene imovine ili transakcije osiguranim izvedenicama koja dospijeva u roku od 30 kalendarskih dana od datuma izračuna i ako kreditna institucija i druga

ugovorna strana razmjene likvidnu imovinu na najmanje jednom dijelu transakcije.

4. Izračun „iznosa viška likvidne imovine” jednak je sljedećem:

- (a) prilagođenom iznosu imovine nivoa 1 u obliku nepokrivenih obveznica; uvećanom za
- (b) prilagođeni iznos pokrivenih obveznica nivoa 1; uvećan za
- (c) prilagođeni iznos imovine nivoa 2.A; uvećan za
- (d) prilagođeni iznos imovine nivoa 2.B;

umanjen za:

- (e) zbir tačaka (a), (b), (c) i (d);
- (f) 100/30 puta tačka (a);
- (g) 100/60 puta zbir tačaka (a) i (b);
- (h) 100/85 puta zbir tačaka (a), (b) i (c), ovisno o tome koji je iznos niži.

5. Sistem zaštitnog sloja likvidnosti nakon što se uzme u obzir realizacija transakcije osiguranog finansiranja, transakcije osigurane kolateralom, razmjene imovine ili transakcije osiguranim izvedenicama i primjena prethodno navedenih gornjih granica u skladu s čl. 17. i 21. utvrđuje se kako slijedi:

a" (prilagođeni iznos imovine nivoa 1 u obliku nepokrivenih obveznica nakon primjene gornje granice)

= a (prilagođeni iznos imovine nivoa 1 u obliku nepokrivenih obveznica prije primjene gornje granice)

b" (prilagođeni iznos pokrivenih obveznica nivoa 1 nakon primjene gornje granice)

= $\text{MIN}(b, a70/30)$

pri čemu b = prilagođeni iznos pokrivenih obveznica nivoa 1 prije primjene gornje granice

c" (prilagođeni iznos imovine nivoa 2.A nakon primjene gornje granice)

= $\text{MIN}(c, (a + b")40/60, \text{MAX}(a70/30 - b", 0))$

pri čemu c = prilagođeni iznos imovine nivoa 2.A prije primjene gornje granice

d" (prilagođeni iznos imovine nivoa 2.B nakon primjene gornje granice)

= $\text{MIN}(d, (a + b" + c')15/85, \text{MAX}((a + b")40/60 - c", 0), \text{MAX}(70/30a - b" - c", 0))$

pri čemu d = prilagođeni iznos imovine nivoa 2.B prije primjene gornje granice.

Formula za izračun neto likvidnosnih odliva

NLO = neto likvidnosni odlivi (engl. *net liquidity outflow*)

TO = ukupni odlivi (engl. *total outflows*)

TI = ukupni prilivi (engl. *total inflows*)

FEI = u cijelosti izuzeti prilivi (engl. *fully exempted inflows*)

IHC = prilivi na koje se primjenjuje viša gornja granica od 90% odliva (engl. *Inflows subject to higher cap*)

IC = prilivi na koje se primjenjuje gornja granica od 75% odliva (engl. *inflows subject to cap*)

Neto likvidnosni odlivi jednaki su ukupnim odlivima umanjenim za smanjenje u cijelosti izuzetih priliva, umanjenim za smanjenje priliva na koje se primjenjuje gornja granica od 90%, umanjenim za smanjenje priliva na koje se primjenjuje gornja granica od 75%.

$$NLO = TO - \text{MIN}(FEI, TO) - \text{MIN}(IHC, 0,9 * \text{MAX}(TO - FEI, 0)) - \text{MIN}(IC, 0,75 * \text{MAX}(TO - FEI - IHC/0,9, 0))$$